

LLETRÉS

REVISTA DE LLETRES

PRIMAVERA / 2006 / NÚM. 42 / 1€

**DOSSIER: L'ENSENYAMENT,
UNA MIRADA LITERÀRIA**

ENTREVISTES:
FRANCESC BODÍ
FRANK MCCOURT
VITTORINO ANDREOLI

PERFIL: HAROLD PINTER

EL PARADÍS PERDUT
DE NOOTEBOOM

AUTOINDEFINITS:
TELEVISIÓ PER A LLEGIR

S U M A R I

3 OPINIÓ

NOTES SOBRE LA LECTURA

EMILI TEIXIDOR

4

L'OPINIÓ DE LA CRÍTICA

5 PERFIL

HAROLD PINTER

ARTUR PASCUAL

6

FLAIXOS

9

EL PARADÍS PERDUT
DE NOOTEBOOM

MARTA ESTRELLES

10 ENTREVISTA

FRANCESC BODÍ

LOURDES TOLEDO

12 AVANÇAMENT

VIATGE A CONTRALLUM

13 QÜESTIONARI

VITTORINO ANDREOLI

NÚRIA COSTA I FERRAN BATALLER

DOSSIER

L'ENSENYAMENT,
UNA MIRADA LITERÀRIA

15

LITERATURA I DOCÈNCIA

TONI SALA

16

FRANK MCCOURT

PAU GOMIS

18

LITERATURA DE L'EDUCACIÓ

FRANCESC CAFALAT

20 REPORTATGE

JOSEP LOZANO

VICENT BORRÀS

22 REPORTATGE

L'HOMME DESEMMASCARAT

BENJAMÍ RAMON

24 QUADERNS D'ANIMACIÓ LECTORA
TELEVISIÓ I RÀDIO PER A LLEGIR

JESÚS CORTÉS

25

RESSENYES

29

NOTÍCIES

30 EL RETROVISOR

LA SEDUCCIÓ DE L'AVENTURA

JORDI SEBASTIÀ

PORTADA: FRANK MCCOURT,

FOTOGRAFIA DE GASPER TRINGALE.

EDITORIAL

Una literatura de mestres?

S'ha dit, sovint, que la literatura en valencià és, en l'actualitat, una literatura de mestres i per a mestres. Es tracta, evidentment, d'una afirmació dita amb una certa ironia per part de determinats cenacles o cercles culturals que, a pesar d'aquest menyspreu, no deixen de reconèixer que la subsistència de la Literatura —en majúscula— que ells fan depèn, en gran part, del suport i de l'èxit —relatiu— de la literatura que es fa i es ven pensant en els centres escolars. Un reconeixement que, com no pot ser d'una altra manera, han d'admetre, perquè, com és natural, són persones intel·ligents, i negar l'evidència és absurd. Per això, és millor ignorar-la, almenys, de cara al seu públic potencial que, per desgràcia, sempre és massa reduït. Un fet, aquest darrer, que provoca, en ocasions, vanitats no satisfetes i una tendència generalitzada a infravalorar les aportacions dels altres.

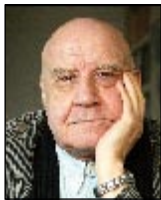
Però, en justícia, ja és hora de trencar aquesta imatge que, si bé no és del tot errònia, sí que peca d'inexactitud. Ningú, pot obviar que la producció editorial valenciana s'ha pogut desenvolupar en les dues últimes dècades gràcies a la creació d'un públic escolar captiu, i que han estat els mestres els qui han fet, bàsicament, de lectors primers de la literatura feta en la nostra llengua i els qui han lliurat la primera batalla per a augmentar-ne el nombre, però també és cert que les editorials no sempre s'han limitat a aquest cercle acomodatiu, sinó que han apostat per diversificar el camp d'acció i eixamplar la producció en qualitat i en competitivitat. De fet, en aquests moments ens trobem davant el repte i la possibilitat de conquerir nous lectors més enllà dels àmbits acadèmics i ho hem de fer entre tots. Sense menyspreus de cap tipus, perquè és probable que una part dels infants educats des de ja fa anys en la lectura en valencià esdevinguen, d'ací a poc, lectors adults en la nostra llengua sense cap vinculació ja a la docència.

Per tant, caldria començar a reconèixer la tasca educativa i cultural portada a cap des de fa ja més de vint anys, tant pels mestres com per les editorials i superar, al mateix temps —encara que sembla contradictori—, el clixé d'una literatura exclusiva per al món escolar. Perquè, entre altres coses, ni ho és ni ho ha estat mai del tot. Només ens cal observar-ho als catàlegs. A Edicions Bromera, per exemple, les traduccions han estat sempre presents i com a prova es poden citar algunes de les últimes novetats: les dues obres teatrals de Harold Pinter, *La festa d'aniversari* i *El porter*; la novel·la *Perdut el paradís*, de Cees Nooteboom, *Carta a un adolescent*, de l'italià Vittorino Andreoli i *El professor*, de Frank McCourt. Precisament l'obra de McCourt —en la qual narra els seus trenta anys com a educador als instituts de Nova York— ens fa veure com en altres cultures més consolidades lingüísticament es tracta també el tema del món de la docència amb total normalitat. Una normalitat que Bromera ha volgut practicar des dels seus inicis ara fa, precisament, vint anys i que es demostra també amb la publicació d'obres tan ambicioses com l'última novel·la de Francesc Bodí, *Havanera*, que, sens dubte, fan de la nostra una literatura adreçada a tots els públics.

NOTES SOBRE LA LECTURA

EMILI TEIXIDOR

DIUEN ELS CLÀSSICS QUE HI HA MOLTS PLAERS POSSIBLES PER AL COS MORTAL. PLAERS QUE PORTEN A L'ÈXTASI, QUE VOL DIR QUE S'HI PERD LA CONSCIÈNCIA DEL TEMPS. UN D'AQUESTS ÉS LA LECTURA. LA LECTURA PROFUNDA, NO LA SUPERFICIAL. LA SUPERFICIAL ÉS LA QUE ENS PERMET LLEGIR I AGAFAR EL

© Jordi Play

METRO, PER EXEMPLE, O LLEGIR AMB LA RÀDIO, LA MÚSICA O LA TELEVISIÓ OBERTA, ETC. O LLEGIR EL DIARI TOT ESMORZANT. LA LECTURA PROFUNDA ÉS UNA IMMERSIÓ TOTAL AL FONS DEL TEMPS, ÉS CABUSSAR-NOS EN UNA ALTRA DIMENSIÓ, PERDRE LA CONSCIÈNCIA. L'ÈXTASI.

1. El perill de les campanyes a favor de la lectura que totes les autoritats –i no solament les educatives– han emprès aquests darrers anys, deixen veure l'orella de l'interès comercial, industrial, econòmic. Diuen que els interessa que hi hagi lectors perquè en aquesta societat de coneixements, o societat de la informació, qui no llegeixi no progressarà en la promoció social, laboral, etc. I això les fa una mica odioses, ens converteix a tots en una mena de missioners de la lectura, predicadors de la bona nova del llibre, testimonis i màrtirs de la lletra impresa, etc. I és clar, no hi ha res més odiós i refractari a la conversió, que l'esperit apostòlic, les ganes de guanyar adeptes. El que hem de fer és ser feliços nosaltres, cabussar-nos nosaltres en les aigües fondes de l'imaginari i la paraula, i els neòfits ja ens seguiran, si volen. I si no volen, no hi ha prèdiques ni exemples que hi valguin. Per això, és millor preocupar-nos de la nostra felicitat i deixar que els altres facin el que vulguin. No els anem al darrera de manera insistent i enfadada. Ja tenen prou eines –escoles, biblioteques, llibreries...– per aconseguir l'èxtasi per ells mateixos. No hi insistim tant. No els prometem tant. Que s'espavilin. Fins i tot els rellotges parats diuen la veritat de l'hora que és dos cops per dia.
2. El llibre és un pou de silenci. La lectura exigeix el silenci, i també la immobilitat i la solitud. La lectura profunda, és clar. Per això Kant deia que és una activitat antinatural, potser per la immobilitat. Als adolescents els costa el silenci i estar quietos una estona. Potser se'ls hauria de disciplinar una mica en aquest aspecte abans d'esperar grans progressos lectors.
3. Els lectors no són mai vells, de la mateixa manera que les persones que gaudeixen no són mai velles, tinguin l'edat que tinguin. La joia, l'èxtasi, ens rejoveneix.
4. El mot *pàgina*, ve del llatí PAGUS, que volia dir 'país'. Obrim una

pàgina, obrim un país, una terra nova, incògnita o no. Obrim les pàgines del llibre, endinsem-nos en un món nou, descobrim un continent. Gaudim.

5. Per què en moltes escoles els alumnes ja no reciten poemes? Llegir en veu alta, recitar, comporta unes qualitats temporals i sonores, un joc físic, que dóna vida i color a la lletra escrita. Per estimar cal una presència, una proximitat, i la recitació presenta els versos a cau d'orella i els fa accessibles, vius, amics. La veu els ressuscita. El fet d'haver de preparar, ni que sigui mínimament, la recitació en públic, davant tota la classe, fa que el rapsode hagi de llegir el poema unes quantes vegades, i d'una manera diferent, interpretant el text, en el sentit en què diem que els actors interpreten, o sigui, donen un sentit al vers, hi afegeixen qualitats –pauses, entonacions, intencions...– com si el traduïssin al seu llenguatge, al llenguatge del seu cos, de la seva veu, de la seva empenta recitadora. El joc actoral, interpretatiu, agrada als alumnes, i per això no entenc per què no es practica més a les escoles. Han de trobar el punt corporal on recolzar la veu, l'empenta per treure-la a fora, la força i l'autoritat per fer-se escoltar... Ensenyem una literatura muda, sense veu, a les nostres escoles? Per saber si algú entén bé un text, feu-l'hi llegir en veu alta, si el llegeix bé, és que l'entén, tot i que cadascú el llegirà una mica diferent, és la seva interpretació.
6. Les llibreries, les biblioteques són la memòria de la humanitat. Sense memòria no sabríem ni qui som. La quantitat d'informació i els moments de plaer que podem obtenir dels llibres encara no han estat superats per cap altre mitjà. Diuen que la invenció de les ulleres va suposar l'allargament de la vida dels ulls. De la mateixa manera, gràcies als llibres allarguem el coneixement fins a límits grandiosos.
7. Molta sort en la tria.

Diuen que la invenció de les ulleres va suposar l'allargament de la vida dels ulls. De la mateixa manera, gràcies als llibres allarguem el coneixement fins a límits grandiosos

REVISTA DE LLETRES

42

PRIMAVERA 2006

L'ILLA ÉS UNA PUBLICACIÓ D'EDICIONS BROMERA,
COORDINADA PER JOSEP A. FLUIXÀ I DIRIGIDA PER
JOAN CARLES GIRBÉS.

CONSELL DE REDACCIÓ: MARTA ESTRELLES I MARIA
VILLALBA

CONSELL ASSESSOR: PASQUAL ALAPONT, JOSEP
BALLESTER, JEREMIES BARBERÀ, SALVADOR BATALLER,
ISIDRE CRESPO, JOSEP GREGORI, VÍCTOR A. OROVAL,
JOSEP PALÀCIOS, ENRIC SALOM I ENRIC SÒRIA
CORRECCIÓ LINGÜÍSTICA: AMAIA CRESPO, BEGONYA
SOLER I MARIA VIU

DISSENY GRÀFIC: ENRIC SOLBES

ARXIU GRÀFIC: DESIRÉE PALMA

MAQUETACIÓ: CARLES BARRIOS, EVA BUENO, SANTI
CERVERA, SUSANA FRAGUAS, PERE FUSTER, DANI
ROSELLÓ I XAVIER TORTOSA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: APARTAT DE CORREUS 147,
46600 ALZIRA (RIBERA ALTA), TELÈFON 962 402 254

ADREÇA A INTERNET: www.bromera.com

CORREU ELECTRÒNIC: illa@bromera.com

CONTRACTACIÓ DE PUBLICITAT: comercial@bromera.com

IMPRESSIÓ: BORMAC

TIRADA: 37.500 EXEMPLARS

ISSN: 1134-8666 / DL: V-166-1990 / PVP: 1 €

L'ILLA NO S'IDENTIFICA NECESSÀRIAMENT AMB ELS
ARTICLES DELS SEUS COL·LABORADORS, NI ELS TOR-
NA ELS ORIGINALS NO SOL·LICITATS, NI HI MANTÉ
CORRESPONDÈNCIA.

L'ILLA AUTORITZA LA REPRODUCCIÓ DELS SEUS AR-
TICLES SI SE'N FA ESMENT DE LA PROCEDÈNCIA.

L'opinió de la crítica

«Els contes de Gomar estan escrits amb gran naturalitat, amb una manera de dir clara, esguitada d'expressions vives, que enlluernen per la seua contundència o per la seua senzillesa.»

JULIÀ GUILLAMON, *La Vanguardia*
Gener de 2006

«La millor novel·la sobre la Guerra Civil a la ciutat d'Alacant i un espècimen ben valuós del gènere. Una ficció construïda des d'una sensibilitat, una tendresa i una professionalitat admirables.»

ENRIC BALAGUER, *Levante-EMV*
Febrer de 2006

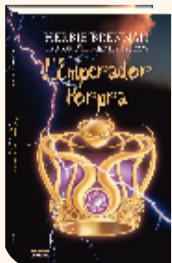

«El llenguatge de l'obra, ric i ampul·lós, ens endinsa en una narrativa de pesos pesats, de coixí i vesprada sencera per davant.»

JOAN MANUEL MATOSES, *Caràcters*
Gener de 2006

«Llibre dens i sense afalacs a l'òida, *L'odi* és una reflexió a fons sobre la precarietat humana, un exercici arriscat que confronta i remou la pròpia imatge davant l'espill.»

LLUÏSA JULIÀ, *Serra d'Or*
Gener de 2006

«Una història èpica, trepidant i corprenedora, amb una bona dosi d'humor i suspens, que entusiasmarà els lectors d'*El portal dels elfs*.»

El Temps
Gener de 2006

«Un dels textos més enjogassats i sorprenents publicats darrerament en el camp de la literatura infantil.»

ROSA MUT, *Cavall Fort*
Gener de 2006

HAROLD PINTER

ARTUR PASCUAL

BROMERA RECUPERA EN UN VOLUM DUES PECES FONAMENTALS DE LA PRIMERA ETAPA, LA MÉS BECKETTIANA, DEL DRAMATURG ANGLÈS HAROLD PINTER (LONDRES, 1930): *LA FESTA D'ANIVERSARI* I *EL PORTER*. POC DESPRÉS DE LA SEVA ESTRENA, EL DESCONCERT INICIAL CAUSAT PER L'ABSÈNCIA DE MISSATGES EXPLÍCITS I INTEL·LIGIBLES VA

SER SUBSTITUÏT PER L'ADMIRACIÓ: ELS ESPECTADORS VAN COMPRENDRE QUE AQUELLA XERRAMECA APARENTMENT TRIVIAL REPRODUÏA FIDELMENT LA PARLA QUOTIDIANA, I LA CRÍTICA VA AFIRMAR QUE ELS DIÀLEGS PINTERIANS, ELOGIATS PEL SEU REALISME MINUCIOS, ACONSEGUIEN FER PALESA LA INESTABILITAT DE L'HOME CONTEMPORANI.

Malgrat aquesta etiqueta d'autor «realista», la fascinació que exerceix l'últim premi Nobel en les seves primeres obres procedeix principalment de la negativa a reflectir o articular una realitat recognoscible. I és que una de les habilitats principals de Pinter consisteix a defugir qualsevol explicació dels drames potencials que generen els mateixos textos: en el moment culminant es produeix el silenci, i el que és significatiu o bé ja ha succeït o bé succeirà fora de l'escenari. Davant de l'imperi de la realitat, l'autor evita revelar les motivacions dels seus personatges, teixir una història lògica, traçar una seqüència coherent de fets o construir un relat tancat a la manera tradicional. L'espectador només pot especular basant-se en allò que ha vist i ha sentit, necessàriament fragmentari.

PERSONATGES INQUIETANTS

Tant *La festa d'aniversari* (1957), com *El porter* (1959), són fruit d'aquest distanciament i, per tant, àmbits en els quals regna l'ambigüitat argumental. En la primera obra, no s'aclearix per què els sinistres visitants Goldberg i McCann busquen Stanley, un dissortat pianista sense feina que s'ha refugiat en una casa d'hostes, ni per què el sotmeten a un interrogatori asfixiant sense cap ni peus, ni on se l'emporten finalment amb les ulleres trencades a la mà. En la segona, el rodamón mentider Davies provoca un enfrontament gratuït entre els germans Aston i Mick, que l'han acollit, sense que sapiguem si actua així per debilitat, per reivindicar la seva pobra persona o senzillament per perversitat; les seves maniobres acabaran, és clar, amb l'expulsió, de manera que es pot establir un paral·lelisme entre ambdós personatges, Stanley i Davies, foragitats de les seves humils llars provisionals per forces enigmàtiques. D'aquestes situacions tortuoses i properes al thriller,

Pinter, Premi Nobel de literatura 2005.

© AFP PHOTO / Marnyn Hayhow

Pinter en destil·la el seu millor teatre, que fluctua entre el drama i la comèdia.

Aquests primers treballs van marcar l'evolució posterior del dramaturg, la producció del qual va ser qualificada com «teatre de la incertesa, de l'amenaça o de la inseguretat». En la línia del seu mestre i amic Samuel Beckett, de qui és continuador, Pinter es va centrar a posar en relleu la inconsistència dels actes individuals, que al seu parer només busquen defensar angoixadament el territori amenaçat d'un jo fràgil i irracional. A partir de llavors, la trajectòria de l'autor es va caracteritzar per la coherència estilística i temàtica, tot i que cal remarcar algunes variacions significatives. Per exemple, en altres textos primerencs com ara *Qui a casa torna* (1964) va construir narracions

més pròximes al teatre realista tradicional, encara que la indefinició de diàlegs i comportaments va continuar sent clarament pinteriana.

La crítica ha assenyalat que les relacions de poder han proporcionat sempre la matèria dels seus drames, on l'opressor i l'oprimit, el botxí i la víctima, s'enfronten en una atmosfera cruel i absurda que procedeix d'Artaud, Beckett i Ionesco. Aquest plantejament, de profundes ressonàncies polítiques i socials, es manifesta especialment a partir de *Paisatge* (1967), *Els vells temps* (1970) i *Terra de ningú* (1974), i també en *Traïció* (1978), la seva creació més complexa des del punt de vista formal. Durant la darrera etapa, Pinter ha mantingut

allò essencial del seu estil en obres breus amb un contingut polític encara més accentuat. Els seus esforços per cridar l'atenció de l'opinió pública sobre les violacions dels drets humans van quedar plasmats escènicaament en peces com *La llengua muntanyesa* (1988) i *Cendres a les cendres* (1996), fruit de les seves inquietuds socials.

De situacions
tortuoses i properes
al thriller, Pinter en
destil·la el seu millor
teatre, que fluctua
entre el drama i
la comèdia

LA FESTA D'ANIVERSARI. HAROLD PINTER.

BROMERA, 2006.

Dubtes?

Aconseguirà l'acadèmia sueca, amb la concessió del Nobel d'enguany a Harold Pinter, que els lectors s'animen a llegir (també) teatre?

El descens d'un 20% en la producció de novetats editorials valencianes durant els últims cinc anys té alguna relació amb l'escassa implicació de les autoritats autonòmiques en el sector del llibre?

L'última pel·lícula de Vicente Aranda podrà difondre i popularitzar com mereix, dins i fora de les nostres fronteres culturals, el *Tirant lo Blanc*?

Com afectarà la dimissió de Xavier Folch, com a director de l'Institut Ramon Llull, i el posterior nomenament d'Emili Manzano la preparació de la important cita de Frankfurt 2007?

Per què ha desaparegut de la web d'*El País* el suplement literari «Quadern» valencià i en canvi sí que es manté el català?

«Poques coses atreuen tant un escriptor com el fracàs d'un col·lega.»

EVA PIQUER, *Avui*

«Trobar un llibre és trobar una arma per enfrontar-se al món.»

ALBERTO MANGUEL,
El Periódico

«Si llegírem més, el món seria més suportable, perquè la gent seria més il·lustrada i, per tant, menys salvatge.»

JAUME CABRÉ,
La Vanguardia

Ofenses

JOSEP FRANCO

Des de fa una temporada, qui més qui menys es pot mostrar ofès: ofenen unes caricatures, unes aspiracions polítiques o un article humorístic; ofén una investigació amb cèl·lules mare i una dona que es veu obligada a interrompre el seu embaràs; es pot sentir tan ofès un fumador passiu que té una antena radioactiva damunt del cap com un diputat que ha triomfat en política gràcies a una trànsfuga de vida fàcil; resulta tan ofensiva la imatge d'una dona maltractada com la història de dos homes que van i s'enamoren (l'un de l'altre).

La pell d'algunes minories socials és al·lèrgica a certs problemes que tenen una característica comuna: són superficials. I no deixa de ser curiós que aquestes mateixes minories ignoren, o fins i tot miren amb bons ulls, les atrocitats que es cometien cada dia contra unes altres minories, com ara les guerres, l'esclavitud, la marginació dels febles, les humiliacions que han de suportar la majoria de les dones del món o l'explotació irracional dels recursos naturals.

Europa, en aquest món globalitzat, és un exemple per a molts pobles del món per la seua història dels últims anys; la Inquisició, les guerres religioses i imperials, la xenofòbia i les altres lacres que hem hagut de superar, ja les hem superades, més o menys; però si no convertim l'educació, la cultura, el respecte, la sensibilitat i les bones maneres en els pilars de la societat que volem construir, el progrés aconseguit per les últimes generacions serà efímer: caurem en les urpes de la violència, de la llei del més fort i de la submissió dels qui se senten inferiors.

L'invent del segle!

S'imaginen una diada de Sant Jordi sense autors a les Rambles? Tot arribarà. Especialment si es consolida l'invent que ha presentat l'escriptora canadenca Margaret Atwood: una màquina capaç de signar autògrafs a distància. L'aparell, batejat com «La ploma llarga», funciona així: l'autor, còmodament assegut al sofà de casa, escriu un missatge a mà sobre un tauler informàtic, i a l'altra banda —en la mateixa ciutat o en un altre país— un braç electrònic signa físicament el llibre al fan interessat. Mentrestant, autor i lector poden conversar en un xat o veure's les cares gràcies a la webcam. Escriptors d'èxit clamorós o agorafòbics poden contactar ja amb el fabricant: www.unotchit.com.

Europa, al capdavant de l'edició

El grup francès Hachette ha adquirit, per uns 450 milions d'euros, l'editorial Time Warner Books, el cinqué editor dels Estats Units. Hachette es converteix així en el tercer grup editorial del món, per darrere del britànic Pearson i de l'alemany Bertelsmann, que fa uns anys ja es va apoderar del gegant de l'edició americana Random House. A l'Estat espanyol, Hachette posseeix, entre altres, els segells Anaya, Bruño, Salvat i, en la nostra llengua, Barcanova.

Veus literàries

L'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana (AELC) ha presentat l'arxiu audiovisual *Veus literàries*, que dona a conèixer la vida, l'obra i el testimoni d'alguns dels escriptors contemporanis més emblemàtics de la nostra literatura. La col·lecció consta d'11 DVD centrats en personalitats destacades, com ara Josep M. Castellet, Isabel-

Clara Simó, Antònia Vicens, Josep Palau i Fabre o Joan Francesc Mira. Els vídeos es poden baixar des de la pàgina www.escriptors.com.

Premis de la Crítica

Ja es coneixen alguns dels guardons de la crítica que distingeixen les millors obres editades al llarg de 2005. L'AELC ha fet públics els Premis dels Escriptors Valencians, que han anat a mans de Joaquim G. Caturla en novel·la, Josep Ballester en poesia, Rodolf Sirera en teatre i Josep Iborra i Enric Sòria *ex aequo* en assaig. Un altre valencià que està d'enhorabona és Silvestre Vilaplana —en la foto—, que ha rebut el Serra d'Or per la novel·la *Les cendres del cavaller*. A tots ells, felicitats pel treball ben fet.

Perspectives de l'edició

Tokland, l'extraordinària revista en línia de promoció de la lectura, posa a l'abast de qualsevol internauta interessat un resum audiovisual del seminari «Perspectives de l'edició en el segle XXI», celebrat a Barcelona. Sessions sobre el llibre a l'escola, la crítica literària, el llibre de butxaca, el disseny editorial o la relació entre autors i editors, de la mà d'especialistes de primera línia, estan resumits i condensats en una sèrie de vídeos que us recomanem vivament. Una adreça web per a retenir: www.tokland.com.

Educació multilingüe

L'Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana ha impulsat la creació de la Unitat per a l'Educació Multilingüe (UEM). Notícies, convocatòries, legislació, assessorament, intercanvi d'experiències, bibliografia... Mitjançant la pàgina web www.ua.es/uem,

Flaixos

els promotors ofereixen informació permanentment actualitzada i recursos d'interès perquè ensenyants, pares i alumnes puguin acabar amb èxit el repte d'integrar els nouvinguts.

Les Trobades, un any més

La Federació Escola Valenciana ha posat en marxa les Trobades 2006, que acabaran el 4 de maig. Es tracta dels encontres per la llengua, l'educació i la cultura més multitudinaris del País Valencià. Enguany, entre les principals novetats, destaca la Gira per la Llen-

gua, que durà la nostra música per nombroses ciutats. Web: www.fev.org.

Recuperar els llibres perduts

El Gremi de Llibreters www.llibres.org ha posat en marxa una iniciativa per a recuperar llibres descatalogats o introbables. Mitjançant la coedició amb editorials privades, el Gremi vol tornar a posar a l'abast dels lectors títols essencials de la nostra literatura que a hores d'ara estan exhaurits i es troben a faltar. Una projecte que aposta pel llibre de fons que mereix mantenir-se viu.

Drets d'autor en l'àmbit digital

El Centro Español de Derechos Reprográficos www.cedro.org ja recapta més de 30 milions d'euros en concepte de drets de reproducció de llibres, fonamentalment fotocòpies. Un dels seus principals objectius de futur és la defensa, també, dels drets d'autor en l'àmbit informàtic. Per això, ha anunciat que destinarà grans esforços per a intensificar la inspecció a Internet, amb la finalitat de localitzar les webs on hi haja còpies il·legals de llibres. Sort amb la recerca!

La Setmana, més viva que mai

Renovar-se o morir. Amb aquest plantejament, els organitzadors de la Setmana del Llibre van decidir un canvi d'ubicació i de concepte. Fruit de l'acord entre editors, distribuïdors i llibreters, es va instal·lar un envelat a la cèntrica plaça de Catalunya per a vendre només llibre de fons, mentre que les novetats es comercialitzaren a les llibreries implicades en la campanya. Els fruits han estat ben saborosos: tres vegades més visitants i vora un 30% més de vendes. Tot un èxit.

Dades

Al final de febrer es va posar el punt i final a l'Any del Llibre amb un balanç tremendament positiu, segons les xifres facilitades per l'organització. Dos milions i mig de visitants van acudir als actes celebrats al llarg de 2005. Però hi ha més dades que donen compte de la magnitud de l'esdeveniment: 8.500 persones vinculades al món del llibre van participar en les 1.900 activitats programades, de les quals la que més èxit de públic va congregar fou l'exposició «Personatge a la vista!», que van contemplar 264.791 persones, seguida ben de prop per «Jules Verne. Viatjar, viatjar, viatjar», que va ser visitada per 258.931 persones. I tot això acompanyat d'un bon ressò mediàtic, ja que s'han publicat a la premsa més de 10.000 notícies. L'Any tindrà continuïtat amb el programa Barcelona Ciutat Lectora, menys ambiciós però confiem que igualment eficaç.

COMPROMÍS VALENCIA

TROBADES 2006

escola
valenciana
FEDERACIÓ
D'ASSOCIACIONS
PER LA LLINGUA

EL PARADÍS PERDUT DE NOOTEBOOM

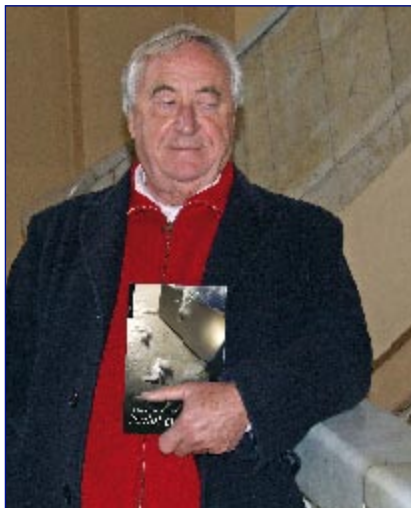
MARTA ESTRELLES

MENTRE AQUEST AUTOR ASSEGURA ESTAR DE DOL, ELS LECTORS ESTEM D'ENHORABONA. DESPRÉS DE CONVIURE UNS QUANTS ANYS AMB ELS PERSONATGES DE *PERDUT EL PARADÍS*, CEES NOOTEBOOM EXPLICA QUE LA SEPARACIÓ LI HA RESULTAT, UNA VEGADA MÉS, TRAUMÀTICA. PER A AQUEST FERM CANDIDAT AL NOBEL, ARA LA NOVEL·LA ÉS

NOSTRA, D'AQUELLS QUE S'AVENTUREN A DESCOBRIR MÉS D'UN PARADÍS QUE HA DEIXAT DE SER-HO. LA VIA QUE NOOTEBOOM ENS OFEREIX PER A ARRIBAR-HI ÉS ORIGINAL, INTENSA I CAPTIVADORA, IGUAL QUE LA HISTÒRIA D'AMOR QUE PRESENTA EN *PERDUT EL PARADÍS* DE LA MÀ D'UN ÀNGEL MISTERIÓS I ENCISADOR.

«Un llibre sempre és cosa de dos, de l'escriptor i del lector.» D'aquesta manera, Cees Nooteboom –poeta, novel·lista, autor de llibres de viatge, periodista, traductor, guanyador dels premis Bordewijz i Pegasus i ferm candidat al Nobel– ens passa el testimoni en el joc que per a ell suposa la literatura. És el nostre torn d'endinsar-nos en una novel·la que ens trasllada a Austràlia, un continent fascinant on la cultura dels aborígens va ser condemnada a mort amb la colonització occidental. L'autor, viatger inesgotable, explica que es tracta d'un escenari molt especial on va viure una experiència que es va convertir en el moment d'inspiració: «En un festival literari, els organitzadors van tenir una idea bellíssima: ompliren la ciutat d'àngels. Vaig trobar-ne un dins d'un armari i no vaig aconseguir veure-li el rostre. Ara, dóna vida a la protagonista de la novel·la».

Perdut el paradís és molt més que un argument tancat: és una invitació a viure sensacions, a reflexionar sobre lectures alternatives de la història, a descobrir la poesia que amaguen les experiències, a descobrir paisatges culturals nous... A partir d'una superfície de vivències concretes i realitats que sovint extrau dels seus viatges, l'autor ha creat un fons misteriós en el qual trobem dos personatges, Alma i Erik, una jove brasilera que ha patit una violació i un crític literari madur i insatisfet, expulsats dels seus paradisos personals. En una època en què la tecnologia sembla haver posat fi al misteri, Nooteboom el reivindica novament en aquesta novel·la per a plantejar una qüestió mítica: és possible l'amor entre un home i un àngel?

Nooteboom confessa que només creu en els àngels que pot veure.

NEERLANDÉS I MENORQUÍ

Menorca és, juntament amb Amsterdam i Berlín, un dels espais fixos que aquest nòmada vocacional combina cada any amb la resta del món. És per això que la nostra és una de les llengües privilegiades (amb l'alemany i el castellà) en què s'ha publicat *Perdut el paradís* immediatament després de l'edició original en neerlandès. I és que Nooteboom estima la llengua que l'envolta a la seua casa de Sant Lluís, l'eix d'una cultura amb què conviu entre tres i quatre mesos a l'any des que va descobrir Menorca el 1975. De fet, es mostra encantat amb l'acollida que *La història següent* –la primera de les seues obres que

es traduïa a la nostra llengua– va tenir al final del 2004 i, sobretot, amb l'expectació que el seu nou títol ha despertat entre els lectors de Bromera amb el concurs que es va posar en marxa a través del butlletí electrònic d'informació (subscripció gratuïta des de www.bromera.com). Així, mentre signa amb entusiasme els deu exemplars per als guanyadors d'aquesta promoció, s'obstina a trobar fórmules diferents per a dedicar els llibres en la llengua en què els seus destinataris llegiran la novel·la.

En poc de temps també txecs, russos, brasilers, anglesos i italians, entre altres, podran, com explica Nooteboom, «fer seua» aquesta història d'amor. Són nombrosos i molt diversos

els països on arribarà *Perdut el paradís*. Sens dubte, una fórmula perfecta amb què Nooteboom combina les seues dues grans passions, els llibres i els viatges, i no deixa de recórrer el món, de lector en lector, a través de les traduccions de la seua obra.

PERDUT EL PARADÍS. CEES NOOTEBOOM.

BROMERA, 2006.

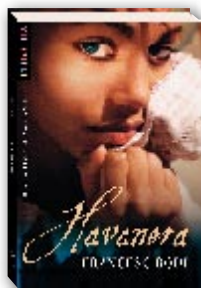
En una època
en què la tecnologia
sembla haver posat fi
al misteri, Nooteboom
el reivindica

FRANCESC BODÍ:

«EN LA NOVEL·LA CADA PERSONATGE TÉ LA SEUA LLUITA»

LOURDES TOLEDO

AMB *HAVANERA*, FRANCESC BODÍ AGRAEIX A LA LITERATURA HISPANOAMERICANA I, EN ESPECIAL, AL REALISME MÀGIC, MOLTS MOMENTS DE LECTURA IRREPETIBLES I EL FET D'HAVER-LI DESCOBERT ELS SECRETS DE L'ART EN GENERAL. AQUEST DEUTE PENDENT DE L'AUTOR ESDEVÉ ARA UN PLAER

IRRENUNCIABLE PER AL LECTOR. *HAVANERA* ÉS UNA HISTÒRIA DE LES QUE ENGANXEN. I NO HI HA ELOGI MÉS SINCER PER A UN ESCRIPTOR. AMB AQUESTA NOVEL·LA, BODÍ VOLDRIA FER GAUDIR EL LECTOR DE FORMA INTEL·LIGENT I ESPERONAR-LI EL DESIG I LA REFLEXIÓ.

Francesc Bodí és un escriptor que quan està en ple procés creatiu s'hi dedica en cos i ànima, per això necessita prendre alé entre novel·la i novel·la. No resulta estrany, doncs, que amb *Havanera* haja decidit canviar d'aires i *anar-se'n* a Cuba. «Cuba sempre ha estat molt lligada a nosaltres. Açò, i el Carib, el clima, i el fet de ser una illa, amb la seua condició de cruïlla geogràfica espacial i temporal, em permetia, tot plegat, mitificar l'espai, que és un element més de l'obra, però no el més important».

De fet, si bé l'escenari de les històries és captivador, el temps i la impossibilitat de tornar enrere són el cor de la novel·la. Al remat, tant Josep com Aurora, els protagonistes, viuen atrapats entre *un passat de fantasmes i un futur incert*. «És cert que el temps és un dels elements més importants –explica l'autor– sobretot perquè hi actua com a vertebrador, però no és l'únic.» Bodí insisteix en el fet que li interessa molt el temps psicològic, «aquell que corre sense aturall», però també «el temps moral, el que mai no ens deixa tornar enrere i, per tant, el que està relacionat amb la culpa i els remordiments de consciència. El vertigen de pujar una escala i veure que els graons han desaparegut i a sota s'obri un abisme insondable. Tots estem atrapats en el temps;

Bodí ens convida a endinsar-nos en una Cuba màgica i sensual.

ens fa humans i conscients. Nosaltres som temps».

MÀGIA I REALITAT

«Igual que en la vida. En la novel·la, i en l'art en general, els temes no són molts –apunta l'autor– i, a més, a tots ens preocupen els mateixos. Per això la novel·la com a gènere és tan universal» i per això també en *Havanera* es parla de «l'amor, les passions com a forces redemptores de l'ésser humà, la família, la terra, l'ambició, el desig, l'erotisme, la mort, els límits sempre difusos de la realitat, el paper de la ficció...». És aquesta ambigüitat entre els dos mons, i la idea que «entre el món real i un de fictici no hi ha tanta diferència com pensem. Només hem de recordar la infantesa i observar els xiquets», comenta Bodí. Això explicaria l'ús del realisme màgic en *Havanera*, si bé no és la primera vegada que l'autor empra aquest recurs. «Per a mi –apunta l'autor–, l'art suposa una forma intel·ligent de recuperar la ficció en les nostres vides perquè es mou sempre entre la realitat i el desig, i això m'ho va descobrir el realisme màgic, primer com a lector jove, i després com a escriptor.»

Havanera és una novel·la llarga que es fa curta. Bodí hi insereix una història dins d'una altra, que igual que es pre-

L'art suposa
una forma intel·ligent
de recuperar la ficció
en les nostres vides
perquè es mou sempre
entre la realitat
i el desig

senta, desapareix i ens la trobem de nou més tard. Històries que enllacen vides i veus de personatges distints a través d'uns fils que, passat un temps, s'enganyen en la mateixa teranyina, no se sap si per atzar o per un destí que els supera. Però Bodí ens ho aclareix: «En novel·la no existeix l'atzar. Igual que en el cinema, no hi ha (o no ha d'haver-hi) plànols no significatius. Tot és un artífici que està al servei del conjunt, del plaer del lector. En la vida –continua– l'atzar és el nom que donem a la ignorància de les causes. I el destí pretén ser justament el contrari. Però l'un i l'altre són la mateixa cosa: excuses de mals pagadors. Tots dos generen menfotisme o resignació, i els dos són igual de perversos, perquè van en contra de la lluita vital. En la novel·la cada personatge té la seua lluita, com a la vida, i, també com a la vida, moltes lluites coincideixen».

UNA NOVEL·LA SENSE TABÚS

La omnipresència de la mort en *Havanera* és contundent. Ara bé, és una idea natural de la mort, heretada dels avantpassats africans, una mort bella que, unida a celebracions fastuoses, albira el retrobament després de l'absència, i fa quotidiana la presència dels fantasmes. Res a veure amb la mort tabú de la cultura occiden-

FRANCESC BODÍ (Agres, 1963), novel·lista molt valorat per la crítica i els lectors, és autor de *Volves i olives* i *El cos del delictes*, totes dues Premi Enric Valor de Novel·la Juvenil, *Guerres perdudes*, distingida amb el Joanot Martorell, i *L'infidel* (Bromera, 2000), Premi Enric Valor de Novel·la i de la Crítica dels Escriptors Valencians.

Havanera, Premi Alfons el Magnànim, és una gran història d'amor plena de passió, que ens atrapa amb una atmosfera màgica i sensual per traslladar-nos al moment de construcció d'una nació eclèctica i exòtica. Una novel·la exuberant plena de colors i aromes per a assaborir pàgina a pàgina.

tal. «Per a nosaltres la mort és dolorosa –comenta l'autor–. Fins i tot per a la gent creient, que accepta que els morts passen a l'altra vida, o no hi ha comunicació o només existeix en un sentit. L'animisme sembla més natural. Els morts estan entre nosaltres. Només cal parar les orelles cap a dins, o saber destriar-los entre el paisatge que abans habitaven. La mort i la vida són, doncs, parts del mateix procés.»

Però no és la mort l'únic tabú que transgredeix la novel·la, sinó també la visió del sexe i de la família que tenen els personatges i, en especial, les dones. «El sexe forma part de la vida. No sols és un impuls vital, sinó que és, precisament, l'origen de la mateixa vida. Però jo, més que no de sexe, parlaria d'erotisme. Les dones, a més, expressen millor la imatge de la saga. I encarnen millor el símbol de continuïtat, de lluita, de força, d'empenta, de renúncia.»

Àfrica, aquell «ventre gegant que havia parit generacions senceres d'esclaus», alimenta el gresol de cultures que és *Havanera*. En la novel·la es difuminen per complet les barreres socials i culturals. «La història humana és així. No m'invente res de nou. El mestissatge és una virtut. Les persones i les cultures poden conviure i enriquir-se mútuament sense haver de perdre la identitat.»

HAVANERA. FRANCESC BODÍ. BROMERA, 2006.

www.bromera.com

un Tirant per a cada edat

A partir de 8 anys

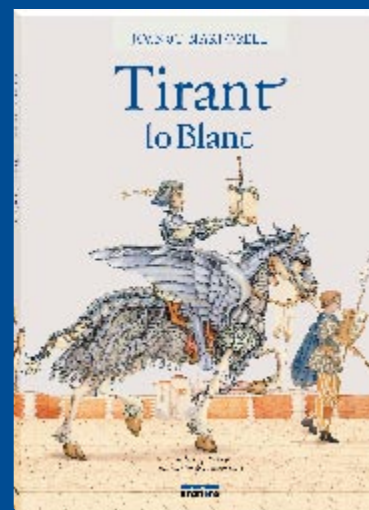
A partir de 10 anys

A partir de 12 anys

A partir de 14 anys

Per a tots

VIA TGE

A CONTRALLUM

VIA TGE A CONTRALLUM, DEL JOVE ESCRIPTOR GIRONÍ ELOI SALA, ÉS L'OBRA GUANYADORA DE L'ÚLTIM PREMI DE NOVEL·LA CIUTAT D'ALZIRA. UN ACCIDENT DE TRÀNSIT AMB CONSEQÜÈNCIES TRÀGIQUES –UNA FAMÍLIA TRENCADA, UNA DONA I UNA NENA MORTES I UN JOVE QUE ES QUEDA PARAPLÈGIC– ÉS EL PUNT DE PARTIDA DEL GIR CAP A L'INFERN QUE FA LA

VIDA DE DAVID, EL PROTAGONISTA, QUE AMAGA UN SECRET INQUIETANT. EL RESULTAT: UNA NOVEL·LA SORPRENENT, CRUA I COLPIDORA SOBRE UN VIATGE FÍSIC, DE CALIFÒRNIA A GIRONA, I ALHORA INTERIOR, CAP A L'AUTODESTRUCCIÓ. A CONTINUACIÓ US OFERIM UN FRAGMENT D'AQUEST TÍTOL QUE ARRIBA A LES LLIBRERIES EL MES DE MAIG.

La Nicole obre lleugerament els ulls. Observa per la seva finestra com la llum es dissol, atenuada pels núvols i una boira subtil, que plana immòbil damunt els camps. Al seu davant la corrua de cotxes serpenteja seguint la carretera. Quan era una adolescent, sempre que es trobava al davant d'una filera de llums vermelles com aquella imaginava una processó de persones amb espelmes, encaminant-se cap a alguna mena de cerimònia pagana, potser a una ofrena carnal o una orgia salvatge on les persones es lliurarien les unes a les altres com bèsties en zel.

–Mama tinc pipí!

S'aparta amb un dit els cabells enganxats a les parpelles i es tomba per mirar enrere.

–N'estàs segura?

La Dot assenteix amb el cap i li diu:

–En Bodobó també en té.

–Ho hauries d'haver dit quan érem al bar. Ara t'hauràs d'esperar que arribem a casa.

–No sé si podré!

–Si en Bodobó pot aguantar, tu també.

La Nicole abaixa un pam la finestra i es frega el rostre amb les mans. Les vacances a la platja se li han fet llargues i ensopides. Li costa entendre com el mar pot provocar tanta fascinació. A ella, aquesta quantitat d'aigua inabastable i d'onatge incessant només li provoca basarda. Mai no ha estat capaç d'enfonsar-s'hi fins més amunt dels genolls, i quan l'observa més estona del que li dura una cigarreta entre els dits li ve caparra. Preferiria mil vegades tenir al costat de casa una vasta extensió de prats, boscos, desert, ciutat; qualsevol lloc on poder caminar. Però el mar li sembla un espai perdut, com viure empegada a una paret. Ara que ja tornen es penedeix de no haver insistit més a cercar algun lloc a la muntanya. L'any passat la Nanne li ha-

via ensenyat unes fotografies d'un bungalow al mig del bosc on havia anat a passar les vacances amb la seva germana. Està convençuda que aquell hauria estat un lloc perfecte.

De sobte, el cotxe gira a la dreta, s'endinsa en una estreta carretera regional i s'allunya de la corrua de cotxes i dels clàxons impacients. La boira és tan espessa que s'enganxa a les finestres. La Nicole gira el cap i, sense necessitat de dir res, en David li endevina la pregunta.

–Amb aquest trànsit em sembla que per aquí arribarem abans.

–I des de quan coneixes aquesta carretera?

Com a única resposta ell encongeix les espatlles. Ella mira per la finestra intentant situar-se, però en la foscor només pot apreciar la confusa silueta d'uns xiprers immensos, sobreposant-se rere uns camps de vinya. És un bon moment per a aturar-se. Però en girar-se la Dot no sembla estar ara en un estat d'emergència urinària; amb més cara d'ensopiment que d'altra cosa, s'entreté encenent una llanterna dins la seva samarreta, fent tot el cos luminescent, com si tingués foc sota la roba o tota ella estigués en brasa viva. Veure-la així li fa angúnia i li demana que apagui la llanterna. La nena obeeix fent-li una sorollosa llengota.

–Oh, quina llengua més bruta! La tens tota plena de cucs!

–No és veritat!

–Saps si en Bodobó encara té gana?

La Dot s'ajup i fica l'orella damunt l'elefant de peluix.

–Ui, la panxa fa molt de soroll.

–Doncs què et sembla si truco a en Saho i li dic que ens prepari uns entrepans calents?

La nena respon amb un crit de pànic. Les rodes s'agafen a l'asfalt i canvien bruscament la direcció del cotxe, però la contundència del xoc és implacable.

«Les rodes
s'agafen a l'asfalt i
canvien bruscament
la direcció del cotxe,
però la contundència
del xoc és implacable»

VIA TGE A CONTRALLUM. ELOI SALA. BROMERA, 2006.

VITTORINO ANDREOLI:

«UN ADOLESCENT TÉ DRET DE SER COMPRÉS»

NÚRIA COSTA I FERRAN BATALLER

VITTORINO ANDREOLI (VERONA, 1940), FAMÓS PSIQUIATRE ITALIÀ, HA PUBLICAT UNA GRAN QUANTITAT DE LLIBRES, MOLTS DELS QUALS ESTAN DEDICATS ALS JOVES I ALS ADOLESCENTS. EL SEU ÚLTIM TREBALL, *CARTA A UN ADOLESCENT*, HA ESTAT UN FENOMEN DE VENDES A ITÀLIA. ÉS UNA

CARTA EN QUÈ L'AUTOR S'ADREÇA A UN ADOLESCENT I REFLEXIONA SOBRE ELS TEMES QUE MÉS EL PREOCUPEN, EL CONFLICTE AMB ELS PARES, L'AMOR O LA MORT, AMB UN LLENGUATGE QUE PRETÉN SER CLAR I DIRECTE. BROMERA PUBLICA ARA LA TRADUCCIÓ D'AQUEST LLIBRE.

—*Com va nèixer la idea d'escriure aquesta carta?*

—La carta és una modalitat per a comunicar avui en desús, però és un instrument extraordinari, ja que permet transmetre sentiments, dubtes, emocions i, a més, aspira a una resposta. Estic en contra dels manuals per a l'adolescència perquè unifiquen tots els adolescents. Per això, la carta està dirigida a «un» adolescent.

—*L'obra ha estat ja traduïda a llengües molt diferents i se n'han venut 150.000 exemplars. S'esperava aquest èxit?*

—No, és una sorpresa extraordinària.

—*Per què, segons vostè, hauria de llegir un adolescent aquest llibre? Què li pot oferir?*

—Perquè, potser per una vegada, crec que no podria dir que «no és comprés» per un adult: per un que és vell, pare i avi. I potser comença a esperar que es trenque el silenci entre generacions.

—*Quin és l'autèntic destinatari d'aquesta carta: l'adolescent, els pares, l'educador, els psicòlegs...?*

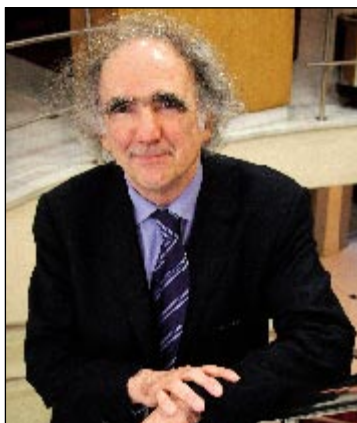
—És un llibre per a cada adolescent els pares del qual no el poden deixar de llegir.

—*Vostè compara els canvis en el cos de l'adolescent amb el de l'home escarabat de La metamorfosi de Kafka. Per què és tan traumàtic aquest procés?*

—El tema és el de la identitat: se'n perd una de certa i es va cap a una altra que resulta misteriosa a qui la viu. I aleshores aquell pit —per exemple, en el cas de les xiques—, que comença a presentar-se podria no parar i fer-se monstruós. La nova identitat es vist de por i angoua.

—*Parla molt d'amor en el seu llibre. Què és l'amor per a un adolescent? I el sexe?*

—L'amor és un vincle que dona seguretat. I el sentiment és la capacitat que cadascun de nosaltres té d'unir-se a un altre que es converteix en necessari. La

La carta d'Andreoli ha arribat ja a països com Itàlia, el Japó, Noruega i Turquia.

© Jordi García. Anui

sexualitat, més enllà del plaer de fondre el propi cos amb el de l'altre, és la metàfora de la connexió entre dues persones, d'un afecte autèntic. És molt bonic.

—*Vostè recorda a l'adolescent que té «el dret de no drogar-se». Podria explicar aquesta idea?*

—Drogar-se és l'expressió d'un desig frustrat i d'alguna necessitat no aclarida o satisfeta. Dic que «té dret de no drogar-se», perquè té dret de ser comprés i de tenir, en termes de relació, allò que l'ha dut a recórrer a una substància química. Pense que la manca del petit protagonisme que es nega a l'adolescència porta a la cerca de petits actes

d'heroisme entre els quals hi ha també la droga.

—*Per què és tan important la percepció del risc d'un adolescent?*

—Perquè el risc és un mecanisme de defensa per a viure, que evita els perills de mort. La percepció del risc és la capacitat de veure la mort abans que puga passar, i d'evitar-la.

—*En el llibre s'expliquen molts casos concrets, alguns de durs, que exemplifiquen conductes no correctes (suïcidis, assassinats, accidents, mort...). Creu que així arriba millor el seu missatge?*

—No crec que espantar servisca de res. Jo, però, sóc conegut pels casos límit, per haver avaluat per a la magistratura els casos més extrems dels adolescents del meu país que han arribat a la crònica judicial extrema. Per tant, per a mi és una referència necessària en la meua professió. I un home és també el que fa.

—*«Et confesse que tinc llàgrimes als ulls», diu al final del llibre. Veritat o metàfora?*

—Veritat. Plore sovint. He estat definit com el psiquiatre del dolor, i crec que és un drama veure un adolescent, que només necessita ser ajudat, en una presó o en un taüt.

**És un drama
veure un adolescent,
que només necessita
ser ajudat, en una
presó o en un taüt**

CARTA A UN ADOLESCENT. VITTORINO ANDREOLI.

BROMERA, 2006.

TOTS
ELS DILLUNS
A LES 21:40 H
A CANAL 9 TV

AUTO ↑N DEFINITS

ALBENA
PUBLICITAT

Autoindefinitos ara també en llibre

Consolat de Mar
BENAGUASIL

La solució per als músics

Instrumente de vent, corda i percussió
D'iniciació, d'estudi i professionals
Excel·lent relació qualitat/preu

Garantia total

C/ Mig, 6 Benaguasil (València)

Tel: 962.73.73.75 Fax: 962.73.11.48

Correu-e / Messenger: consolat@teleline.es

LITERATURA I DOCÈNCIA

TONI SALA

LA LITERATURA SERVEIX PER A COMUNICAR EXPERIÈNCIES ÍNTIMES I COMPLICADES QUE UNA MIRADA CIENTÍFICA O ESTRUCTURAMENT RACIONAL TINDRIA DIFICULTATS PER A EXPRESSAR. LA PART SENTIMENTAL, EL PUNT DE VISTA, ÉS AL COR DE L'ESCRITURA LITERÀRIA. PER AIXÒ,

A L'HORA DE COMUNICAR UNA REALITAT HUMANA, EL TEXT LITERARI SE'N SURT SOVINT MILLOR QUE NO ELS ASSAJOS TEÒRICS, QUE TENDEIXEN A ACABAR PARLANT DE SI MATEIXOS –ÉS A DIR, A LA RETÒRICA. LA DOCÈNCIA N'ÉS UN BON EXEMPLE.

Per començar, la literatura té per si mateixa una funció didàctica: és comunicació d'experiències, coneixements. No és estrany que el món de la docència hagi estat sovint material literari, com a tema principal o com a escenari argumental.

Tothom ha passat per una aula i tothom coneix algú que hi està passant. Això vol dir uns referents comuns, una realitat compartida. Tots sabem de què parlem quan, per exemple, ens referim a «l'autoritat del professor». D'altra banda, el món de la docència es basa en el traspàs de coneixements. Poques activitats hi ha tan favorables a l'exploració personal. Les relacions entre professors i alumnes no són superficials, de manera que aquest àmbit –el pur retrat d'aquest àmbit– ajuda a resoldre una de les dificultats amb què es troba qualsevol escriptor: l'exteriorització d'unes experiències íntimes. Es tracta d'anar al cas concret, narrar experiències, fets. A les aules, de situacions narrables, en passen a cada moment.

CONVERTIR CLASSES EN LITERATURA

Devien ser idees com aquestes les que van animar-me a posar per escrit el relat d'un curs acadèmic des del punt de vista del professor. Vaig escriure *Petita crònica d'un professor a secundària* convençut que podia tenir el mateix interès literari que els meus llibres anteriors, però l'èxit de vendes i d'incidència pública –deguts en gran part a l'oportunitat del moment en què sortia, quan el discurs oficial sobre la bondat del sistema ja no s'aguantava per enlloc– va ser inesperat

i va fer-me adonar de la importància social que també pot arribar a tenir la literatura. La *Petita crònica...* va ser presa per molts professors com una denúncia del seu malestar i de la seua impotència. S'havia posat sobre el paper una realitat que els polítics i els seus pedagogs negaven. Vist en perspectiva, el llibre va tenir la virtut d'oferir un testimoni interior de la realitat de l'aula, sense filtres oficials, sense enquestes tergiversades.

Era l'exposició d'un cas concret. És un altre dels avantatges que pot tenir la literatura: desemboirar, eliminar la retòrica.

TRANSMETRE CONEIXEMENTS

El vaig escriure amb una certa cautela, temperant els episodis més increïbles, que no em semblaven representatius, segurament amb raó, perquè les diferències entre instituts són molt grans i no depenen només de la classe social dels alumnes. El que importava eren els errors de base de la reforma: haver perdut de vista que la funció de l'ensenyament és

la transmissió de coneixements, i la irresponsabilitat que implica la igualació per baix. També tenia la sensació, equivocada, que les coses ja no podien anar pitjor. Avui, que l'ensorrada del sistema educatiu ja es reconeix obertament, em sembla que els testimonis escrits des de dintre continuen tenint un gran valor, perquè la tendència de carregar el mort als professors –tan víctimes com els alumnes del poc interès que desperta l'ensenyament en polítics i pares– continua increïblement vigent.

**Els testimonis escrits
des de dintre continuen
tenint un gran valor,
perquè la tendència
de carregar el mort
als professors continua
increïblement vigent**

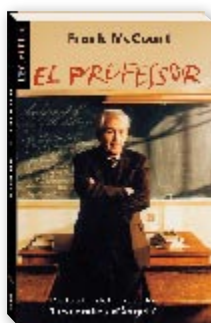

FRANK MCCOURT:

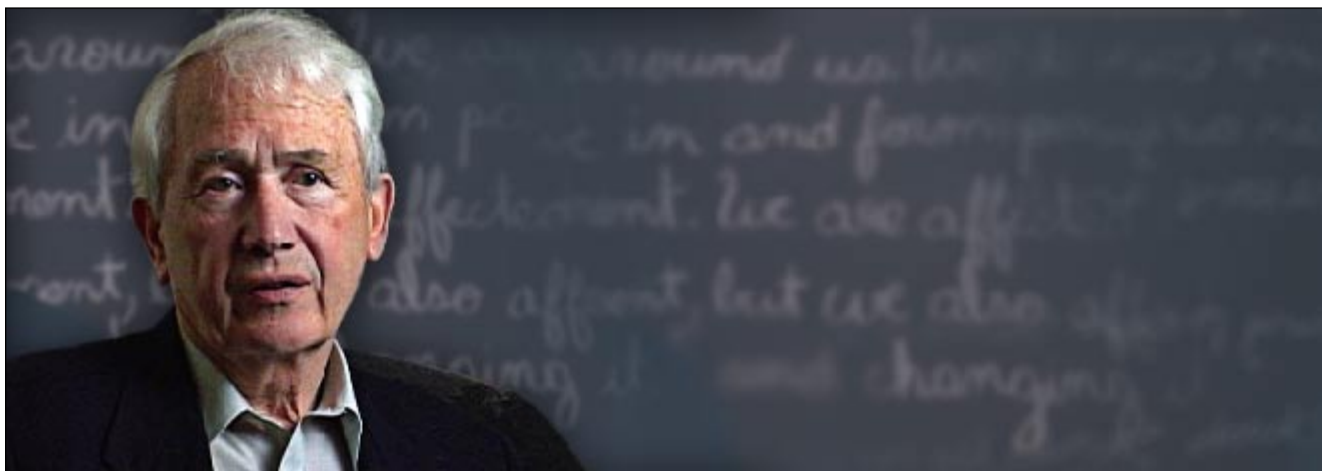
«PENSAVA QUE SER PROFESSOR ERA ENSENYAR, PERÒ SOBRETOT VA SER APRENDRE»

PAU GOMIS

FRANK MCCOURT VA CAPTIVAR LECTORS I CRÍTICS DE TOT EL MÓN AMB *LES CENDRES D'ÀNGELA*, EL SEU PRIMER LLIBRE. TENIA 66 ANYS I MOLTÍSSIMES COSES QUE CONTAR. ARA, UNA DÈCADA DESPRÉS, RELATA EN *EL PROFESSOR* L'EXPERIÈNCIA DE TRENTA ANYS, INTENSOS I INOBLIDABLES, DEDICATS A ENSENYAR LLEN-

GUA I LITERATURA A CENTENARS DE JOVES ALS INSTITUTS DE NOVA YORK. AMB L'ESTIL SENZILL I DIRECTE QUE EL CARACTERITZA I A TRAVÉS D'UNA OBRA PLENA D'ANÈCDOTES I DE TENDRE-SA EN PRIMERA PERSONA, MCCOURT DEDICA UN MERESCUT HOMENATGE ALS ENSENYANTS D'ARREU DEL MÓN.

McCourt sap com connectar amb lectors ben diversos, i repeteix èxit amb El professor.

Frank McCourt no sap ben bé com definir-se. Per a milions de persones és un gran autor, però han estat molts més els anys viscuts a les aules. Ell afirma que ara és escriptor, però també explica: «siga el que siga el meu estil, el que és segur és que em ve d'haver estat professor».

De fet, és possible que no siga casualitat haver assolit l'èxit tant amb els lectors com, prèviament, amb els alumnes. «Ensenyar no és tan diferent d'escriure perquè allò important és la comunicació, arribar al destinatari. En el meu cas, crec que els bons resultats són deguts a la senzillesa, abans explicant i ara escrivint —apunta McCourt. Això sí, enyore

la resposta immediata que obtens quan fas classe. Saps si els teus alumnes t'estan seguint o no. Quan escrius quasi mai saps què passarà, desconeixes si el lector t'acompanya en el que tu volies dir-li.»

A través de les pàgines d'*El professor* descobrim exercicis tan originals com escriure un justificant de part d'Adam i Eva adreçat a Déu o posar música a receptes de cuina. Des de la seua experiència, McCourt es considera un educador innovador, però tampoc vol posar-se més medalles de les que diu que mereix. «Vaig ser un professor innovador perquè m'havia de mantenir fresc si volia captar l'atenció dels alumnes. Ells m'hi van obligar. A més, no volia ser igual que els mes-

**D'Irlanda
em vaig endur la por
i la ràbia. Jo volia
ajudar els meus
alumnes a eixir
de la por per a arribar
a la llibertat**

tres que jo havia tingut. D'Irlanda em vaig dur la por i la ràbia. Jo volia ajudar els meus alumnes a eixir de la por per a arribar a la llibertat, el meu repte era ajudar-los a pensar per si mateixos.»

LA MÀGIA D'EDUCAR

Després de trenta anys fent classe a adolescents dels barris obrers de Nova York, ha tret moltes conclusions personals, però li resulta especialment curiós un aspecte: «jo pensava que ser professor era ensenyar, però ara m'he adonat que sobretot va ser aprendre. I, sens dubte, en vaig aprendre molt».

Al llarg de la seua carrera ha conegut centenars d'estudiants, de nombroses promocions, i ara se'ls troba pertot arreu. «Els joves sempre m'han agradat perquè són refrescants i, sobretot, sincers.» McCourt conta que alguns, fins i tot, li envien els seus llibres. «És un orgull que això siga culpa meua!», exclama satisfet.

De tota manera, admet que els principis van ser durs: «Ningú em va dir què havia de fer i jo em preguntava com havia de fer classe en un institut si jo mateix no havia anat mai a l'institut. Abans, l'educació durava fins als catorze anys i després no seguíem estudiant, no anàvem a l'institut ni a la universitat, sinó que havíem de buscar feina. No obstant això, els primers anys com a professor vaig aprendre a llevar-me la màscara i vaig descobrir que ser sincer era l'única manera de guanyar-me els meus alumnes. Així, mentre educava, aprenia també. El punt àlgid de la meua carrera fou un dia en què vam treballar sobre un poema tots junts. No els vaig dir que jo era qui tenia les respostes i els explicaria el que hi deia, sinó que volia que ells m'ho explicaren a mi. Vaig ser professor precisament quan vaig deixar de ser professor».

Aquest americà d'origen irlandès està convençut que educadors de molts indrets del planeta se sentiran identificats amb el que ell ha retratat en *El professor*. Fins i tot, li han contat que el llibre ha despertat ja més d'una vocació. Així les coses, llança el desig que «tant de bo influïra també en la valoració social del paper que fan els educadors, perquè sovint no se'ls respecta massa o passen desapercebuts». Segons McCourt, un dels

FRANK MCCOURT (Nova York, 1930) va créixer a la ciutat irlandesa de Limerick i va tornar als Estats Units el 1949. Va reflectir la seua infantesa en *Les cendres d'Àngela*, amb el qual va guanyar, entre altres, el Premi Pulitzer. La segona part del seu relat autobiogràfic, *I tant*, també es va convertir en un best seller immediat.

El professor, que ha encapçalat les llistes dels llibres més venuts als Estats Units, és l'obra d'un home que sempre va somiar escriure un llibre i que, mentre feia classes cinc hores al dia, cinc dies a la setmana, va aconseguir fer de la seua una gran història.

problemes més grans amb què es troba actualment l'educació són els polítics: «No sé com és en uns altres països, però als Estats Units el sistema educatiu està controlat pels polítics, i l'estan destruint. Hi interfereixen excessivament perquè controlen els diners».

Així i tot, repetiria si tornara a nàixer. Està segur que tornaria a ser professor encara que haguera de tornar a fer la primera classe, sempre aterridora. Assegura que té un truc, un consell molt senzill que a ell el va ajudar molt: «Troba el que t'encanta i fes-ho. Això et mantindrà viu, emocionat i emocionant».

ESCRIURE TOTA UNA VIDA

Però en el seu cas, també va ser tot un repte arribar a ser professor. En *Les cendres d'Àngela*, narra una infantesa extremadament trista i miserable que, sens dubte, no era el punt de partida ideal. Reconeix que és cert, però que «pots fer qualsevol cosa si ets prou ambiciós, si ets prou decidit». Així, confessa amb una mica de vergonya que la seua gran virtut és la tossuderia: «Sé que no és tan elegant com el talent o la intel·ligència, però em va ajudar a complir els meus somnis».

Uns somnis, acompanyats de desenganys i inquietuds, que ha donat a conèixer al món sencer mitjançant *Les cendres d'Àngela*, després amb *I tant* i, ara, amb *El professor*. McCourt explica que, paradoxalment, no li agrada massa parlar de si mateix. Segons ell, el que ocorre és que «la meua vida és tot el que conec. No tinc coneixements ni experiència en res més que en viure. Això sí, he viscut intensament. Vaig pensar fer d'*El professor* una obra de ficció, però no em funcionava. Tenint la realitat tan a mà, per què no havia d'utilitzar-la? Així que finalment conte les històries més emocionants que em van oferir les aules de Nova York, però no he inventat res».

Explica que encara no pot avançar res, però que ja està prenent notes per a un nou llibre i aquesta vegada no parlarà sobre ell. En tot cas, ficció o realitat, reconeix que el que sempre l'ha atret és l'escriptura: «Per a mi sempre ha estat màgic tenir un full en blanc i posar-hi paraules, ajuntar-les com no ho havia fet mai ningú abans».

Troba el que
t'encanta i fes-ho.
Això et mantindrà viu,
emocionat i emocionant

LITERATURA DE L'EDUCACIÓ

FRANCESC CAFALAT

EL MÓN DE LES AULES HA TINGUT MÉS FORTUNA EN EL CINEMA QUE EN LA LITERATURA. N'HI HA EXCEPCIONS HONROSES, ÉS CLAR, COM PODRIA SER ARA *EL PROFESSOR* DE FRANK MCCOURT, PUBLICAT PER BROMERA, ON ENS RELATA COM S'HO ENGINYAVA PER A GOVERNAR ALUMNES INCONTROLABLES I DESGANATS,

I RECLAMAR LA SEUA ATENCIÓ EN CENTRES DE BARRIS DE TREBALLADORS. HAGUÉ D'ABANDONAR ELS MANUALS DE GRAMÀTICA I FER SERVIR LES DESGRÀCIES DE LA SEUA VIDA PERSONAL, LES JUSTIFICACIONS FALSIFICADES O LES RECEPTES DE CUINA COM A ESTÍMULS D'ENSENYAMENT.

No és habitual en la nostra literatura trobar escriptors que convertisquen en imaginari literari les peripècies d'alumnes i professors. Causes? N'hi poden haver moltes. Segurament, les més creïbles van lligades al fet que una bona part dels autors estan relacionats, d'una manera o d'una altra, amb el món de l'educació. A més, com que és una part consubstancial amb la vida col·lectiva, i funcionava sense grans problemes, no semblava un tema especialment atractiu.

L'ensenyament ha començat a tenir un cert protagonisme literari quan la conflictivitat s'ha convertit en un problema gros que va més enllà de les aules, a causa de les transformacions culturals i la immigració massiva dels darrers anys.

FICCIÓ O REALITAT?

No era un absent total, d'una manera o d'una altra sempre hi ha hagut, inevitablement, referències a l'univers didàctic. Possiblement la primera mostra literària de la vida escolar al País Valencià és *La mestra* (1995), de Víctor Gómez Labrado, que descriu un conflicte ben diferent de l'actual: el seu origen era més polític que no acadèmic. De fet, el llibre és una crònica minuciosa de les que va viure l'escola de Barx en el segon lustre de la dècada dels setanta, en plena transició democràtica en què la mentalitat autoritària encara tenia una força considerable en l'administració. El conflicte va ser motivat perquè els mestres d'aquella escola, compromesos amb els moviments de renovació pedagògica,

defensaven una educació més moderna, arrelada al medi i feta en l'idioma del país.

En l'àmbit de l'ensenyament mitjà podem llegir *Notes finals*, de Vicent Borràs, que narra els trencacolls que ha de viure un professor de valencià embolicat en un cas d'assassinat. La trama està ambientada en un institut de l'inici dels anys noranta, que sembla una bassa d'oli en comparació amb els temps que vindran a continuació, i on els problemes més greus afecten l'assistència i la puntualitat dels alumnes.

La vida escolar ha fet un canvi radical. La radiografia més ajustada que existeix ara per ara l'ha duta a terme Toni Sala en la impagable *Petita crònica d'un professor a secundària*. Li podrem discutir matisos i valoracions, però el retrat és clavat. Escrit amb una prosa poderosa i concisa, l'autor perfila per mitjà d'escenes significatives la vida quotidiana d'un institut: episodis d'indisciplina en les aules, alumnes que passen de curs sense resultats acadèmics mínims, descens generalitzat del

rendiment, professors que dissimulen la impotència amb pel·lícules de tota mena i pares que es neguen a reconèixer la situació escolar dels fills. Pel que fa a l'estat d'ànim dels docents, el ventall és ampli: de l'humor negre a la resignació i a la desesperació, sense oblidar els besllums d'esperança. Seguint aquesta direcció, però en l'òrbita de la ficció, Xavier Aliaga en *Si no ho dic, rebente* projecta una imatge grotesca de l'ensenyament on davant d'un professor desmotivats desfilen grapat d'objectors escolars encantats de les seues malifetes.

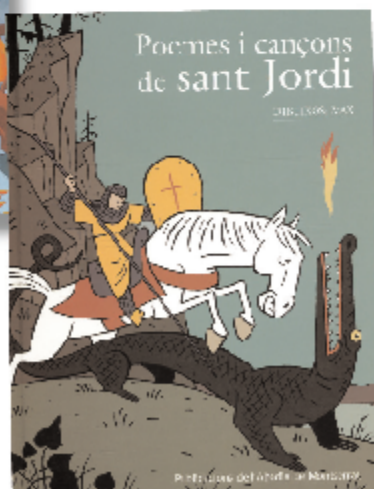
**L'ensenyament
ha començat a tenir
un cert protagonisme
literari quan
la conflictivitat
s'ha convertit
en un problema gros
que va més enllà
de les aules**

PER A LLEGIR I CANTAR

Una col·lecció de llibres acompanyats d'un CD perquè els nens i les nenes a partir de sis anys puguin llegir, cantar i escoltar tots els poemes i les cançons a casa, al carrer i a l'escola.

1. Poemes i cançons de Nadal (D. Jiménez)
2. Poemes i cançons de Sant Jordi (Max)
3. Bestiari. Poemes i cançons (L. Casas / S. Mora)
4. El país sense nom (R. Alcántara / M. G. nestà)
5. Poemes i cançons de la Bíblia (M. Cincsa / J. Olivares)
6. Poemes i cançons de les quatre estacions (L. Casas / Linhart)
7. Cançons de camp i poemes de ciutat
(Obra del Cançoner Popular de Catalunya / C. Porta)
8. Poemes i cançons de la mar salada (R. Luciani)

Publicacions de l'Abadia de Montserrat

Ausiàs Marc, 92-98 - tel. 08015 BarCELONA - Tel. 93 245 03 03. Fax 93 247 35 94 - E-mail: comanda@pamsa.com. www.pamsa.com

JOSEP LOZANO

AMB BIBLIOTECA PRÒPIA

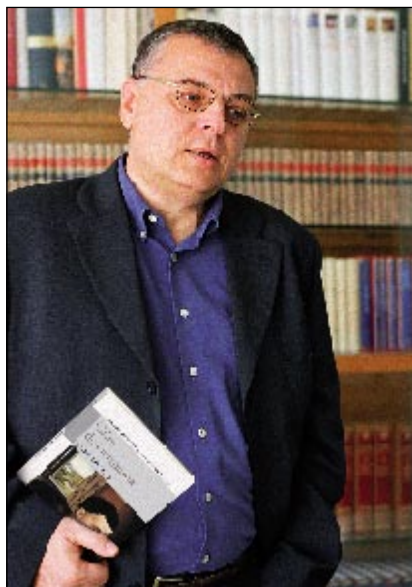
VICENT BORRÀS

DESPRÉS DE JOAN FUSTER, JOSEP LOZANO ÉS EL SEGON AUTOR A QUI BROMERA DEDICA UNA SÈRIE EN EL SI DE LA COL·LECCIÓ «ELS NOSTRES AUTORS». *RIBERA*, L'OBRA QUE GUANYÀ EL CIUTAT D'ALZIRA, PUBLICADA L'ANY 91 EN LA COL·LECCIÓ «L'ECLÈCTICA», S'INCORPORÀ EL 98 A «ELS NOSTRES AUTORS». ARA, AMB L'AFANY D'OFERIR COMPLETA

I REUNIDA PER PRIMERA VEGADA L'OBRA D'AQUEST NOVEL·LISTA IMPRESCINDIBLE, S'HI AFIG *CRIM DE GERMANIA*, AMB EL DISTINTIU «BIBLIOTECA JOSEP LOZANO», DINS LA MATEIXA COL·LECCIÓ. *EL MUT DE LA CAMPANA*, AIXÍ COM ALTRES TÍTOLS DE L'AUTOR, ANIRAN INCORPORANT-SE A POC A POC A AQUESTA BIBLIOTECA AMB NOM PROPI.

C*rim de Germania* és, sense cap mena de dubte, la novel·la més emblemàtica del seu autor, i alhora un referent indiscutible en la narrativa valenciana recent. Aquesta fabulació històrica sobre les Germanies, que va guanyar el Premi Andròmina, el de la Crítica del País Valencià i el Serra d'Or, encara és vigent vint-i-sis anys després. Superat el quart de segle, la novel·la continua reeditant-se (la tardor passada en «L'Eclèctica» apareixia l'edició ampliada i revisada per l'autor) i llegint-se, la qual cosa significa que *Crim de Germania* passa, i amb nota, la cada vegada més difícil prova del temps. Aquesta és la grandesa d'unes poques obres literàries: vèncer la lluita contra el temps, contra l'envelliment, sobretot en la societat actual, que pateix la tirania d'allò efímer.

En efecte, l'obra de l'autor d'Alginet no ha envellit gens i, contràriament, ara sembla encara més actual que quan Lozano la va escriure, en els anys del trànsit de la dictadura cap al lloc inconcret on som ara. Els primers lectors la llegíem per trobar, en el passat històric que ens havien negat, les veus que ens parlaven d'aquell present de focs i fums, que vivíem en primera persona. Vint-i-sis anys després, llegir *Crim de Germania* encara ens pot oferir nous matisos inquietants que configuren una lectura sensiblement diferent de la de l'estricta relat històric situat a la València de la primeria del segle XVI, però diferent també de l'extrapolació que en fèiem dels anys de la transició. I és que la perversitat dels temps que corren contribueix a arredonir la polisèmia de l'obra literària. O el que és el mateix:

Lozano reunirà tota la seua obra en la nova «Biblioteca Josep Lozano».

L'ombra de Germana de Foix encara és allargada.

UNA NOVA EDICIÓ MOLT COMPLETA

La «Biblioteca Josep Lozano» —que ja consta, de moment, de dos títols, *Ribera* i *Crim de Germania*—, ofereix, com tots els llibres de la col·lecció «Els Nostres Autors», un estudi introductor i unes activitats d'aprofitament didàctic. En el cas de *Crim de Germania*, l'acurada introducció preliminar va a càrrec del professor Vicent Salvador i les propostes didàctiques —que es poden descarregar de forma gratuïta des de la web www.bromera.com— presenten dues parts diferenciades. L'una va adreçada a treballar els aspectes historicosocials

de l'obra, i l'altra, els lingüísticoliteraris. Perquè si, com hem comentat adés, *Crim de Germania* és allò més paregut a un clàssic actual de què disposa la narrativa valenciana (i també, per què no, la catalana en general) és perquè l'obra està bastida a partir d'una àmplia, complexa i variada carta d'ingredients tècnics, estilístics, lingüístics i, en definitiva, narratius, que el lector podrà localitzar amb l'ajuda dels profitosos comentaris de Vicent Salvador i de la reflexió que susciten les activitats que acompanyen el text.

Ara només ens resta que la «Biblioteca Josep Lozano» vaja engrandint-se amb els altres títols publicats de l'autor i, sobretot, amb aquells que el temps, l'ofici i la mirada sempre interessant i sempre crítica de Lozano s'encarregaran de produir.

Vint-i-sis anys
després, llegir
Crim de Germania
encara ens pot oferir
nous matisos
inquietants que
configuren una lectura
sensiblement diferent

CRIM DE GERMANIA. JOSEP LOZANO. BROMERA, 2006.

L'HOME DESEMMASCARAT

BENJAMÍ RAMON

SUSO DE TORO (SANTIAGO DE COMPOSTELA, 1956) ÉS UN ESCRIPTOR DE PRISMES BEN DIVERSOS, ALLÒ QUE ES DIU UN CREADOR POLIFACÈTIC: DRAMATURG, NOVEL·LISTA, AGITADOR DE CONSCIÈNCIES... D'AQUELLA ESTIRP D'ARTISTES FILLS DE ZOLA PER ALS QUI LA LITERATURA ÉS LA SUMA INDESTRIABLE

DE LA FORMA I EL FONS. AQUESTA PRIMAVERA PUBLICA EN BROMERA *L'OMBRA CAÇADORA* EN «ESPURNA» –JA A LES LLIBRERIES– I *HOME SENSE NOM* EN «L'ECLÈCTICA» –QUE ARRIBARÀ EL MES DE MAIG–, DUES OBRES QUE exploren des de punts de vista diferents les arrels i les essències del mal.

Hi ha un argument ben pastat en *Home sense nom*. En una habitació d'hospital coincideixen dos homes, dues màscares, sense futur, però amb un passat ple d'ombres. L'home més vell esbocina els seus records. La seua participació en la Guerra Civil Espanyola del 1936 i la contesa mundial del 1945 esdevenen els plats forts de la barbàrie. Els fets de la seua biografia són d'una crueltat tan freda que semblen protagonitzats pel mateix dimoni, com si el mateix símbol de la mort i de la destrucció, el genet apocalíptic, correguera lliure entre nosaltres.

Però la ràbia d'aquest personatge turmentat és tan embogida que no pot ser més que humana. La seua confessió, el *flash back*, té diferents àncores en el passat, i una d'aquestes històries (com si es recordara que tot allò que ens explica prové de la ferida moral d'un infant) té origen en la mort de la mare i el seu germà bessó, morts fortuïtes i absurdes, inexplicables si no és per un fat capciós. Això provoca la rebel·lió de l'home, un crit a la divinitat, un clam tràgic que no troba consol en el xocolate ensucrat dels capellans.

El bé i el mal tenen una frontera molt tènue, ens adverteix Suso de Toro. No ens fa pena aquest personatge postrat en un llit a l'espera de la mort, ell és la maldat personificada, però el que resulta inquietant d'aquest *Home sense nom* és que som capaços d'entendre'l, apel·la a la bèstia que tots portem dintre i ens convoca a una catarsi necessària.

EL CAÇADOR CAÇAT

En *L'ombra caçadora*, un pare i dos fills, xica i xic, viuen perduts enmig del camp, aïllats del món. No sabem ben bé per què, però s'intueix de bon començament que, darrere d'aquesta decisió s'amaga una raó poderosa, una aurèola de suspens que té a veure amb la supervivència

Suso de Toro va obtenir el Premi Nacional amb *Tretze campanades*.

de la família. A punt de morir, el pare revela el misteri: la imatge del popular presentador televisiu que va ser en el seu dia s'ha emparat de les ones i domina el món a través de totes les televisions. Per perpetuar-se, aquest Ens abstracte mancat d'expressió anímica té necessitat de la mort dels joves, els quals emprenen una evasió desbocada per salvar la vida.

L'ombra caçadora és una novel·la d'argument tradicional i regust contemporani, que evoca a vegades l'essència del conte del llop i les cabretes, però amb l'*atrezzo* d'altres faules més modernes: *Fahrenheit 451*, *El retrat de Dorian Gray*, 1984...,

per a contar, en definitiva, una història essencial, la lluita de l'home contra la bèstia que som nosaltres mateixos i amb què, d'una manera absurda, amenacem la nostra llibertat.

L'autor gallec, el compromís amb la societat del qual s'ha posat de manifest en més d'una ocasió, coneix de primera mà les mentides d'algunes bèsties, i com és de fàcil per al poder manipular els mitjans audiovisuals, confondre les persones sobre què és la realitat i la mentida, la franja innoble de la mitja veritat, la zitzània. És sobre això que l'autor ens vol advertir, especialment els més joves.

Sabem que la bondat està tenyida sovint de maldat i viceversa, coneixem de la tírria que té l'art contemporani dels maniqueïsmes ingenus, però això no és obstacle perquè es puguin fer obres profitoses sobre la qüestió, i aquests textos de Suso de Toro, que tenen en compte els matisos, són unes reflexions oportunes que denuncien un món mancat d'emocions, instal·lat en una certa psicopatia social, on sembla que tot val, però no tot hauria de valer.

**El bé i el mal
tenen una frontera
molt tènue,
ens adverteix
Suso de Toro**

HOME SENSE NOM. SUSO DE TORO.

L'OMBRA CAÇADORA. SUSO DE TORO.

BROMERA, 2006.

TELEVISIÓ I RÀDIO PER A LLEGIR

JESÚS CORTÉS

D'UNS ANYS ENÇÀ, EL MERCAT EDITORIAL S'HA VIST INFLUÏT PER UN VENTALL DE PUBLICACIONS NASCUTES A L'EMPARA DELS MITJANS DE COMUNICACIÓ, A FI DE DUR UN PROGRAMA DE RÀDIO O TELEVISIÓ MÉS ENLLÀ DE LES FRONTERES DEL SEU FORMAT AUDIOVISUAL. ES TRACTA DELS LLIBRES MEDIÀTICS, AMB ELS

QUALS, DE VEGADES, ES PRETÉN APROFITAR L'ÈXIT D'ALGUNS PROGRAMES I DELS PERSONATGES QUE HI APAREIXEN, I, D'ALTRES, EL QUE ES VOL ÉS TRANSFORMAR L'OIENT O L'ESPECTADOR EN «LECTOR» D'UN DETERMINAT PROGRAMA RADIOFÒNIC O TELEVISIU, AMB UN PRODUCTE Digne I DE QUALITAT.

El llibre d'AUTOinDEFINITS inclou nombroses fotografies.

La sèrie de TV té l'estil inconfusible d'Albena Teatre.

Sens dubte, qualsevol iniciativa per a fomentar la lectura és benvinguda. Encara més si la iniciativa gaudeix del suport dels mitjans de comunicació.

Però cal filar prim.

En molts casos, la publicació de llibres creats a partir dels mitjans de massa tan sols és el resultat d'un doble objectiu: el d'un negoci editorial imminent, i el d'un apaivagament de l'egocentrisme de qui firma el producte. Tots dos objectius són perfectament lícits, és clar. Ho són tant que gaudeixen d'immunitat absoluta. O d'impunitat, segons es mire. Per això, cal aprofitar el moment de glòria i traure el producte al carrer en un temps rècord, encara que el foment de la lectura no siga, precisament, l'objectiu prioritari.

LLIBRES OPORTUNS, NO OPORTUNISTES

Per contra (i per fortuna), entre el ventall de llibres mediatitzats pels mitjans de massa, també podem trobar els que

no tenen en la trivialitat la seua raó de ser. El pes específic d'aquestes publicacions rau, principalment, en els continguts, uns continguts dels que, sobretot a la televisió, fan pujar els nivells d'audiència de la nit al dia. Llibres amb receptes de cuina signades per una cara coneguda, obres que expliquen a

la gent els fenòmens meteorològics o col·leccions protagonitzades per personatges de dibuixos animats que aproximen als infants la vida de Mozart o de Gaudí en podrien ser exemples.

Si una cosa és clara, sospesant l'origen i l'èxit de programes d'humor com els que ha fet durant els últims anys la productora El Terrat –primer a TV3 i, ara, a Antena 3– és que ni Andreu Buenafuente ni els seus col·laboradors són víctimes d'un egocentrisme galopant. La seua trajectòria professional, de sol·lència indiscutible i guanyada a pols, no pot ser qualificada d'oportunista. La seua manera de practicar l'humor i la crítica té un segell personal que demostra que darrere de cada pujada d'audiències hi ha hores i hores de treball meticulós.

VEURE LLIBRES O LLEGIR TELEVISIÓ?

No ens ha de sorprendre, per tant, que entre moltes i diverses maneres de fomentar la lectura apareguen publicats –i

**No ens ha
de sorprendre que
entre moltes i diverses
maneres de fomentar
la lectura apareguen
publicats els monòlegs
de Buenafuente o
els esquetxos
del programa
AUTOinDEFINITS**

amb tot el dret— els reculls de monòlegs interpretats per Andreu Buenafuente —best sellers incontestables en les diades de Sant Jordi dels últims anys—, o els guions adaptats del programa d'èxit a Canal 9 i TV3 *AUTOinDEFINITS*, que Bromera publica al final d'abril. L'humor que trobarem als llibres és el mateix que apareix a la pantalla. Canvia el format, això sí. Però, potser, l'espectador poc o gens avesat als llibres s'anime a tenir entre les mans allò que tant l'ha fet riure mirant la televisió, i, en conseqüència, s'adone que els llibres no mosseguen. Cosa difícil d'aconseguir si, per perdre la por, l'esmentat espectador va i topa amb Proust.

Sens dubte, per a qui no té el costum de llegir, l'oportunitat és única, ja que el llibre mediàtic pot servir d'eina d'aproximació a la lectura amb un avantatge afegit: el de la claredat de la proposta. Continuant amb els exemples citats, el lector difícilment es podrà sentir decebut llegint els esquetsos de l'equip que capitaneja Carles Alberola o els monòlegs de Buenafuente, perquè el referent televisiu ja li ha deixat plantejades les regles del joc. I el llibre juga a cartes vistes, sense cap altra intenció que la de retornar-li les sensacions que en el seu moment li provocaren els programes a la televisió.

Benvinguts siguen
els llibres mediàtics si,
amb la seua aportació,
els lectors recelosos
perden la por
de la lletra impresa

Buenafuente ha esdevingut molt popular gràcies als seus monòlegs.

Al cap i a la fi, d'això es tracta, de fer veure la lectura com l'acte plaent que és. En aquest sentit, el llibre mediàtic de qualitat ho posa fàcil pel fet

que la complicitat entre llibre i lector és mútua quan es veuen les cares. Sense la influència de crítiques literàries, sense ressenyes de cap tipus, i sense ni tan sols uns comentaris aliens elevats a la categoria de veritats universals, sense res de tot això, el lector ja sap què s'endú sota el braç abans d'apoquinar religiosament en caixa. Lògicament, l'elecció és lliure i d'ell depèn la tria, però si fila prim i separa el gra de la palla haurà fet un pas de gegant cap a l'experiència única que suposa la lectura.

En tot cas, no oblidem que els llibres mediàtics tenen el seu origen en els mitjans de massa. I no ens enganyem: els que tenen més capacitat per a transformar espectadors i oients «de massa» també en lectors, són precisament aquests. De moment s'accontenten posant-nos al corrent dels baixos nivells de lectura. I si parlen de llibres —mediàtics o no—, llevat d'algunes excepcions, ho fan per autocomplaença o per fer el joc a les modes internacionals.

Amb tot i això, benvinguts siguen els llibres mediàtics si, amb la seua aportació, els lectors recelosos perden la por de la lletra impresa, i fan un primer pas cap al món dels llibres. Qui sap, potser, amb els anys, acaben llegint Proust.

Abacus
cooperativa

Una selecció de qualitat i confiança

Oferim únicament productes de qualitat seleccionats amb criteris ètics i pedagògics:

- llibres
- joguets
- papereria
- música infantil
- multimèdia educatiu

Una empresa compromesa amb el desenvolupament social, cultural i econòmic de l'entorn:

- projectes educatius
- assessorament al consumidor
- cooperació per al desenvolupament
- sostenibilitat

ABACUS VALÈNCIA
Boulevard Austria
Don Juan de Austria, 4

ABACUS CASTELLÓ
Plaça Borrull, 5

www.abacus.es

Abacus
cooperativa

VIATGES DE PAPER

MARIA VIU

JUSTIFICACIÓ

Sovint s'adjudica a la literatura la capacitat de fer viure al lector altres vides o de, fins i tot, ajudar-lo a conèixer altres mons. Tanmateix, la proposta d'aquesta activitat no és ni tan pretensiosa ni tan agosarada. Es tracta, simplement, de viatjar pel nostre món a través dels ulls d'escriptors i escriptores, i deixar-nos guiar pels personatges de les seues obres per a descobrir que la ficció té un gran deute amb la realitat, i que les aventures poden desenvolupar-se en escenaris d'allò més quotidians. I seguint amb aquesta reflexió, potser els joves lectors arribaran a la conclusió que viure aventures en el paper és un bon començament per a preparar les aventures que ofereix la vida real. Que no us ho creieu?

EDAT RECOMANADA

Educació Infantil, Educació Primària i Educació Secundària Obligatoria.

OBJECTIUS

- Aprofitar la geografia per a interessar els lectors per les històries.
- Conèixer diversos indrets del món amb l'ajuda dels llibres.
- Comparar les experiències dels protagonistes de les històries amb les del lector o lectora.
- Crear el desig de conèixer altres llocs i llegir obres literàries que n'oferisquen el punt de vista dels personatges i de l'autor.
- Aconseguir que els lectors i lectores identifiquen l'esperit aventurer de viatjar amb l'aventura de llegir històries noves.

DURADA APROXIMADA

Com que és una activitat que requereix recerca de títols i autors, es pot

prolongar tant de temps com vulgueu, i també es pot alternar amb altres tècniques o recórrer-hi de tant en tant.

PROCÉS

En primer lloc, una vegada establida l'edat dels lectors a qui volem adreçar l'activitat, és interessant fer una recerca de títols adequats al nivell. Ens ajudarà molt conèixer els apartats de les pàgines web de les editorials que fan llibres per a xiquets i joves, en les quals s'indiquen els continguts de les obres, els temes que tracten, etc. D'altra banda, la nostra experiència com a lectors ens proporcionarà alguns dels autors i els títols més reeixits en aquest camp, com és el cas de l'inevitable Jules Verne, amb un reguitzell de títols imprescindibles, com ara *La volta al món en 80 dies* o *Cinc setmanes amb globus*, o, sense eixir «de casa» els títols de la sèrie de *L'autobús Jordiet*, personatge entrañable creat per Joan Pla.

Així doncs, després de triar l'obra

que suggerirem als lectors, caldrà planificar l'animació seguint els passos següents:

–Per a començar, oferirem als infants una llista dels llocs que visiten els protagonistes de l'obra. A continuació, els podem demanar que comenten allò que coneguen de cada ciutat o regió, els països a què pertanyen, els costums i la religió dels seus habitants, els menjar típics, els monuments més importants, el clima, etc. En el cas que no en coneguen res, serà interessant fer grups perquè investiguen els aspectes indicats. Fins i tot, si es tracta de països llunyans i exòtics, pot ser molt engrescador demanar-los que facen murals amb fotografies i dibuixos sobre cada lloc o aspecte.

–Seguidament, els demanarem que llancen hipòtesis sobre la classe d'aventures que s'hi podrien viure: si es tracta d'una gran ciutat, hi podrien intervenir espies, amb persecucions pels carrers; mentre que la muntanya o la platja podrien suggerir encontres amb bandolers o pirates. Els més atrevits podrien, fins i tot, animar-se a escriure aventures per a bastir, entre tots, un llibre col·lectiu de relats breus.

–També contribuirà a esperonar l'expectació envers el llibre el fet de buscar i situar en un mapa els indrets que hi apareixen, a fi de fer-se una idea global d'on ocorren els fets abans d'acabar la lectura. El que fa falta per a saber on xafem!

Com ens hem de negar, per tant, a conèixer el món? Si al llarg del temps l'ésser humà ha estat seduït pel plaer de viatjar a peu, a cavall, amb vaixell, amb tren, amb cotxe, amb avió... per què no ho hauríem de fer a través del paper?

ESPAI PATROCINAT PER LA FUNDACIÓ BROMERA
PER AL FOMENT DE LA LECTURA.

La sopa de lletres

Amaia Crespo / Ramon Pla

Col. «El Micalet Galàctic», 121

64 pàgs. Bromera, 2006

Jo Tirant, tu Carmesina

Enric Lluch / Toni Cabo

Col. «El Micalet Galàctic», 120

88 pàgs. Bromera, 2006

Contes amb tinta blava

Ferran Bataller / Roberta Bridda

Col. «El Micalet Galàctic», 119

Premi de Narrativa Infantil
Vicent Silvestre

102 pàgs. Bromera, 2006

Per començar, el títol mateix ja encomana escalforeta, ja que amb sopa i amb lletres es pot anar a tot arreu i ben confortablement.

Des de la primera pàgina, el benestar que mou la protagonista, Raquel, s'enganxa al lector i el fa avançar àvidament a fi de seguir-la de prop.

Però als contes, com a la vida, no tot són flors i violes. Resulta que la nena feliç i ben agombolada té un problema; menut si volem, però que cal resoldre prompte: no li agrada ni la sopa, ni la verdura.

Sort que l'autora d'aquest relat delicat i tendre, amb una imaginació envejable i ben dosificada, aconseguirà que la seua criatura, multiplicant els sabors de la sopa, aprengui a llegir i a menjar al mateix temps. I ho fa a través d'una història que s'adreça als primers lectors amb tots els sabors possibles.

Les il·lustracions aporten la mateixa calidesa, mobilitat i color que la sopa que acompanyen. Felicitats.

M. DOLORS ALIBÉS

En aquesta tirania de *playstations* en què ens ha tocat viure, cal omplir els llibres d'originalitat a fi d'atraure les mirades de la xicalla, i Enric Lluch pareix haver trobat eixa pedra filosofal per encisar els menuts.

Si ja ho va provar amb èxit amb *Un quixot amb bicicleta*, obra amb què ha aconseguit que el cavaller de la trista figura cavalque de nou pels somnis de milers d'infants, per què no ho hauria d'intentar amb l'obra que el mateix Cervantes va considerar «el millor llibre de cavalleries del món»?

Amb un material tan excel·lent com el nostre clàssic més universal i l'habilitat de Lluch a l'hora d'enllestir històries divertides, hem d'esperar que aquest *Jo Tirant, tu Carmesina* faci reviscolar en la imaginació dels xiquets i xiquetes a partir de 8 anys els personatges immortals de Joanot Martorell en forma de jocs. Tota una garantia perquè algun dia s'acosten al *Tirant*.

RAFAEL MONTANER I COLL

En un món en què se'ns adoctrina des de menuts en la lluita sense treva per la bona posició social, l'home dels contes amb tinta blava trenca els esquemes (i no sols als lectors a partir de 10 anys als quals s'adreça aquest relat) amb un ofici per al qual, si bé cal anar a escola, no s'ha de participar en una cursa forassenyada d'acumulació de diplomes per a demostrar que ets el millor. L'únic requisit és estimar-se les històries i saber-ne contar de tota mena. Tot plegat tindrà un objectiu: administrar dosis de felicitat. L'al·licient és viatjar arreu del món, no per a gaudir de paradisos turístics artificials, sinó per a conèixer gent i indrets diversos que nodriran la seua imaginació. A més, aquell que ha estat designat per a exercir-lo, ho farà en el moment adequat per successió i de manera misteriosa. Perquè l'elegit pot ser qualsevol... a qui li agrada escoltar i explicar contes.

ALÍCIA TOLEDO

AMAIA CRESPO (València, 1977), apassionada per la paraula, és llicenciada en filologia anglesa i treballa com a correctora editorial. Ha fet diverses traduccions de llibres infantils. *La sopa de lletres* és el seu primer llibre com a autora.

ENRIC LLUCH (Algemesí, 1949) és autor de nombrosos títols infantils i juvenils, traduïts a totes les llengües de l'Estat. En «El Micalet Galàctic» ha publicat vuit obres amb gran èxit, com ara *Un quixot amb bicicleta* o *Les lletres fan fugina*, entre altres.

FERRAN BATALLER (la Pobla del Duc, 1977) s'estima molt els llibres i la literatura, i per això s'hi dedica com a traductor, corrector, professor i escriptor. En *Contes amb tinta blava* exalta la narració —oral i escrita— com a força generadora de felicitat.

Els guerrers de les illes Ginèsies

Antoni Oliver / Calo

Col. «L'Elefant», 11

Finalista del Premi de Narrativa Infantil Vicent Silvestre

128 pàgs. Bromera, 2006

Una deïtat malèfica ha petrificat els adults de les illes Ginèsies (unes Balears mítiques?). El savi bruixot Tocafull aplega un grup d'infants, dotats cadascun amb qualitats excepcionals, que emprendran una missió heroica: anar a despertar el benefactor déu Bou perquè els ajudi. En qualitat d'argonautes propers a nosaltres, els nens superaran amb esforços, penalitats i astúcia –la del líder, n'Ansó– les etapes d'un viatge iniciàtic ple d'elements meravellosos. En aquesta singladura, tot compartint sacrificis, compromís i solidaritat amb el grup i el poble, res ni ningú tornarà a ser com era. Especialment n'Estel.

En l'aventura, adreçada a lectors a partir de 12 anys, trobem ecos de personatges mítics i el poder concedit a la música i les paraules de n'Harmònic: les glosses amb què culminen els capítols n'esdevenen el resum i el germen d'un poema èpic inaudit i inèdit.

JOAN BUSTOS

ANTONI OLIVER (Pollença, 1968) és professor de secundària i ha guanyat diversos premis literaris com el Barcanova o el Guillem Cifre de Colònia. A Bromera ha publicat també *El silenci del mariner*, Premi de Novel·la Històrica Juvenil Far de Cullera.

L'estrella d'Anyil

Hilary McKay

Traducció de Josep Marco

Col. «Esfera», 5

216 pàgs. Bromera, 2006

Anyil ha d'enfrontar-se a un company de classe que li fa la vida impossible. Tom, un alumne nou, prompte esdevindrà el seu amic inseparable. Ací tenim la sinopsi del llibre.

Però en el cas d'aquesta saga peculiar –iniciada amb *L'àngel de Safri*–, els protagonistes marquen la diferència. Tenim Eve, la mare artista que eixuga els seus retrats de mascotes amb l'assecador; Cadmi, que porta a casa un nóvio darrere de l'altre per a veure si agraden a la família; Safri, sempre disposada a ajudar la resta de la colla, ja siga amb els deures o amb els enemics declarats; i Rosa, la menuda, autora d'un enorme mural a la paret de la cuina on dibuixa tots aquells que estima, i també l'autora de cartes alarmants perquè torne a casa el seu pare, Bill, que viu a Londres. Tot plegat, els Casson, tendres, divertits i estrambòtics, fan d'una història aparentment trivial un llibre entranyable.

MARIA VILLALBA

HILARY MCKAY va nèixer a Lincolnshire, Anglaterra. És escriptora i ha publicat més de vint llibres infantils i juvenils. Amb *L'àngel de Safri* va guanyar el prestigiós Premi Whitbread, el mateix que va rebre J. K. Rowling per *Harry Potter i el presoner d'Azkaban*.

Fi de curs a Mallorca

Pasqual Alapont

Col. «Espurna», 77

176 pàgs. Bromera, 2006

Alapont construeix una història molt divertida i entretinguda sobre les relacions d'una colla d'adolescents durant el viatge de fi de curs a Mallorca. La trama és senzilla, i reproduceix els elements característics d'una bona intriga amorosa: Em vol? sembla que sí, ai! adés hi ha un malentès i ara ens allunyem, però finalment s'aclearix tot, ella em torna a estimar i jo a ella, és clar. Com a rerefons del relat, els llocs més populars de l'illa de Mallorca, com ara: la catedral de Palma, el castell de Bellver o la cartoixa de Valldemossa.

La força del text està en l'humor sorprenent i estimulant: de segur que unes rialles incontrolables acompanyaran la lectura més d'una vegada.

Alapont reproduceix situacions hilarants amb personatges que, malgrat la deformació simpàtica, mai no deixen de resultar humans i cordials.

Una prosa irònica i còmplice que seduirà els joves lectors.

IMMA GANDIA

PASQUAL ALAPONT (Catarroja, 1963) és autor de nombroses novel·les de literatura infantil i juvenil i d'obres de teatre d'èxit. Ha estat distingit amb premis literaris importants, entre els quals destaca el Serra d'Or de la Crítica.

L'home de l'estació

Joaquim G. Caturla

Col. «L'Eclèctica», 121

Premi Blai Bellver de Narrativa

224 pàgs. Bromera, 2005

La fi de la diabetis?

Ramon Gomis

Col. «Sense Fronteres», 21

120 pàgs. Bromera-PUV, 2006

La veritat cansa

Xulio Ricardo Trigo

Col. «Bromera Poesia», 66

Premi de Poesia Alfons el Magnànim

72 pàgs. Bromera, 2005

«Què pot el perdó enfront de la infinita set de venjança?» Aquest és l'interrogant que plana per la nova –i la millor– novel·la de Joaquim G. Caturla, ambientada en els últims anys de la República i els primers del franquisme.

De camí a Alacant, Alícia rememora els moments feliços al poble i el festeig amb qui ara és el seu home, un republicà mutilat; però també els episodis més amargs que l'han duta a l'atzucac en què es troba. Un viatge interior que esdevé paral·lel als records febrils del seu pare, militant falangista i quintacolumnista perseguit durant la Segona República. *L'home de l'estació* és un relat de maduresa, bastit amb un gran domini narratiu i una prosa subtil i elegant per mostrar una realitat complexa, com la d'aquells anys. Una història de silencis punyents i records d'un passat que va imposant-se, implacable, al present dels protagonistes.

ANNA ESTEVE

Amb rigor i un important contingut científic, l'autor ha sabut escriure un llibre molt interessant amb un estil clar que fa que pugui ser comprès per tothom. Descriu les cèl·lules mare, els seus tipus i la possibilitat de diferenciar-les en altres cèl·lules capaces de curar diverses malalties i, especialment, la diabetis.

Gomis exposa magistralment la polèmica en aquest camp, la qual ha omplit molts fulls en diaris per la gran quantitat d'opinions, sovint enfrontades, que hi ha entre científics, polítics, malalts i població en general. I és que, com diu l'autor, la ignorància segueix sent molt més atrevida que la saviesa.

Aquest llibre aconsegueix informar de manera adequada i crear un estat d'opinió sobre aquest tema tan actual i complex com és la possibilitat, cada vegada més pròxima, d'utilitzar amb èxit la substitució de les cèl·lules productores de insulina per cèl·lules obtingudes a partir de cèl·lules mare.

JUAN ASCASO

Comptat i debatut, estem al davant d'un poeta madurat amb l'experiència de la vida que escriu amb plena consciència d'això i que, aquesta vegada, es desvela com un home blindat al pas del temps. Resignat davant l'inevitabilitat incerta del futur, enyorant el just per un passat sobre el qual de tard en tard, s'interroga sense aspror, malícia o ressentiment.

Xulio Ricardo, a més, domina el llenguatge, amb el qual construeix evocadores imatges d'una gran força i tendresa alhora. Els petits homenatges al llarg del llibre a creadors de la talla de Blake, el poeta i visionari, el vaporós Turner o l'inquietant cineasta Dreyer de *La passion de Jeanne d'Arc*, entre molts d'altres, ens descobreixen també un poeta captivat pels constructors d'imatges-missatges. Al capdavant, el bon poeta, potser és aquell capaç de convertir els mots en això precisament, en imatges.

FRANCESC VIADEL

JOAQUIM G. CATURLA (Alacant, 1951) s'ha consolidat com un narrador de recursos formals i temàtics molt diversos. *L'home de l'estació* va guanyar el Premi Blai Bellver i ha estat distingida amb el Premi dels Escriptors Valencians 2006.

RAMON GOMIS (Tarragona, 1946) és professor de la UB i cap del Servei d'Endocrinologia i Nutrició de l'Hospital Clínic de Barcelona. Important científic i humanista, ha publicat més de dotze llibres entre prosa i obres de teatre i presideix la Sociedad Española de Diabéticos.

XULIO RICARDO TRIGO (Betanzos, la Corunya, 1959) és un dels nostres autors més polifacètics i prolífics. Novel·lista, traductor i poeta, és també un dels observadors privilegiats de la cultura des de l'exercici del periodisme.

Diccionari d'aula castellà-valencià valencià-castellà

Josep Lacreu

Col. «Materials», 12

656 pàgs. Bromera, 2006

La lexicografia té, actualment, una diversitat de matisos que, només de manera molt parcial, reflecteixen els adjectius amb què es complementen els títols dels diccionaris. Per això, cal saber diferenciar el valor de cada diccionari, per a adequar-lo a les necessitats específiques de cada consultant.

De la mateixa manera que qualsevol ensenyant troba totalment natural que, per a cada nivell educatiu, ha d'haver-hi uns manuals amb un contingut diferent que s'ajuste a les necessitats de cada alumne, és lògic que la informació lexicogràfica es gradue i es vehicle d'acord amb les necessitats de cada cicle educatiu. Evidentment, no sempre la informació més completa és la més adequada. Al contrari: un excés de referències pot arribar a resultar contraproduent, en la mesura que

dilueix l'essència de la informació en un garbull de matisos sovint difícils de copsar.

És, doncs, des d'aquests plantejaments, en línia amb el treball que s'està duent a terme en les llengües del nostre entorn cultural, que Edicions Bromera ha assumit el compromís d'oferir una gamma de diccionaris que s'ajusten a la diversitat de necessitats del nostre alumnat. I, com a fruit d'aquest esforç, ara està en procés d'edició el *Diccionari d'aula castellà-valencià valencià-castellà*.

El principal element distintiu d'aquest nou diccionari és la seua voluntat didàctica. Per això, sovint s'han remarcat, en requadres destacats, aquells elements que s'ha considerat que podien resultar especialment interessants per als alumnes, com per exemple el contrast de gènere entre paraules castellanes i valencianes, les variacions en la síl·laba tònica, les diferències en les terminacions dels adjectius, així com un ampli repertori d'annexos en què, a manera de recordatori, hi ha –tant en castellà com en valencià– unes referències bàsiques de les normes que regulen la formació del femení i del plural, de l'accent i de la dièresi, dels numerals, del nom de les lletres, de la conjugació verbal, d'abreviatures, de noms propis, de gentilicis, de topònims... En definitiva, el *Diccionari d'aula castellà-valencià valencià-castellà* té com a objectiu reforçar la tasca educativa dels professors de Primària i omplir un buit en el panorama lexicogràfic valencià.

ANNA CARBONELL

LA FUNDACIÓ BROMERA FOMENTA LA LECTURA EN FAMÍLIA

'LLEGIR PER A CRÉIXER' APROXIMA ELS LLIBRES I LA LECTURA A L'ÀMBIT FAMILIAR

Tots coneixem els avantatges que comporta que els infants siguin lectors: facilita la comprensió dels textos, aporta més vocabulari, millora el rendiment acadèmic... però de vegades, a casa, no sabem com atraure els menuts cap als llibres. La nova iniciativa de la Fundació Bromera aporta una eina ben útil en aquest sentit amb la publicació de *Llegir per a créixer. Guia pràctica per a fer fills lectors*, un text elaborat amb cura per a convertir-se en un llibre de referència molt pràctic, senzill, accessible i amé.

Aquest títol, adreçat a pares i mares, aborda qüestions com la importància de la lectura, receptes i idees concretes per a despertar el gust lector, consells per a escollir el llibre adequat per a cada edat i per a cada persona i claus per a llegir contes en família. A la web www.fundaciobromera.org hi ha un espai específic amb informació, recursos i experiències útils per al foment de la lectura en família.

RESSORGEIX UN GRAN CLÀSSIC

'TIRANT LO BLANC', AL CINEMA I A LES LLIBRERIES DE LA MÀ D'ALGAR EDITORIAL

A propòsit de l'adaptació cinematogràfica de *Tirant lo Blanc* que Vicente Aranda ha estrenat al principi del mes d'abril, Algar Editorial ha publicat una traducció de la novel·la al castellà. Aquesta versió, l'única amb un llenguatge actualitzat per al lector del segle XXI, es troba en dues edicions diferents, una enquadernada en rústega, amb el cartell de la pel·lícula en la coberta, i l'altra en cartoné, il·lustrada amb un fotograma del film. Sens dubte, és una bona opció perquè tot tipus de públic conega el clàssic més representatiu de les nostres lletres.

Com a altres novetats, en la col·lecció «Calçetín» es publiquen *La sopa de letras*, d'Amaia Crespo, per a primers lectors; *Las vacaciones de Saïda*, d'Eva Peydró (a partir de 10 anys); i *La biblioteca de los libros vacíos*, de Jordi Sierra i Fabra (a partir de 12 anys). A més, els adolescents gaudiran d'intriga i misteri amb *Los demonios de Pandora*, de Silvestre Vilaplana.

DITES

I SUGGERIMENTS

«*L'autèntic mestre defensa els seus deixebles contra la seua pròpia influència.*»

A. B. ALCOTT

«*Sempre que ensenyes, ensenya alhora a dubtar del que estàs ensenyant.*»

J. ORTEGA Y GASSET

«*Mestre. Aquell en qui fins i tot la ironia ens produeix una sensació d'amor.*»

G. STEINER

«*Mestre és qui és capaç de guiar per carreteres invisibles.*»

RAFAEL ARGULLOLL

«*Mai no s'ensenya bastant allò que mai no s'ha après suficientment.*»

P. ARETINO

NOVETATS DE BROMERA.TXT

'VALENCIÀ PRÀCTIC', 'CALAIXET', 'CALAIXET DE MATEMÀTIQUES' I TRES PROPOSTES EN CASTELLÀ: 'REGALIZ', 'MOCHILA' I 'MOCHILA DE MATEMÀTICAS'

El curs 2006-2007 es presenta ple de nous materials didàctics. Per a l'ensenyament de la llengua als estudiants d'ESO Bromera presenta *Valencià pràctic*. Amb una estructura semblant a *Valencià: Llengua i Literatura* però només amb els continguts essencials, aquest manual re-

sulta molt útil per a aquells alumnes amb dificultats en l'aprenentatge del valencià i esdevé així un instrument magnífic per a atendre la diversitat de les escoles valencianes.

La sèrie *Calaixet* es completa enguany amb materials per a tercer i quart de Primària. Aquests quaderns complementen l'ensenyament de la llengua i treballen aspectes com l'ortografia, la comprensió lectora i la gramàtica de manera senzilla i divertida. A més, naix la sèrie *Calaixet de matemàtiques*, tres quaderns per curs per a primer i segon cicle de Primària que proposen activitats de càl-

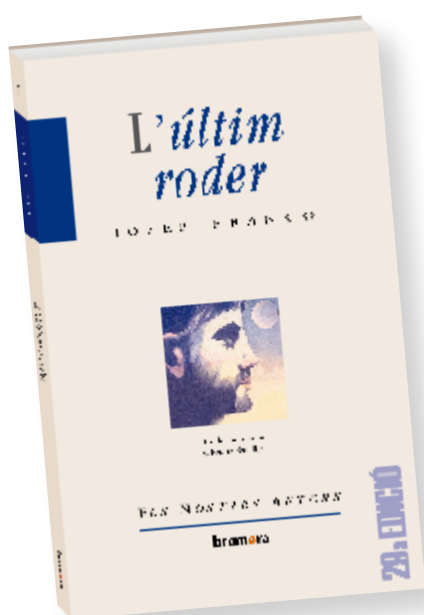
cul, d'aprenentatge de les operacions matemàtiques i de càlcul mental.

Però hi ha una altra novetat per al curs 2006-2007: són els materials didàctics en castellà per als quatre primers cursos de Primària que coediten les editorials Bromera i Algar. *Mochila* repassa l'ensenyament de la llengua castellana de la mateixa manera que *Calaixet*, mentre que *Mochila de matemàtiques* proposa activitats de càlcul com *Calaixet de matemàtiques*. La lectura en castellà es pot treballar amb *Regaliz*, amb textos escrits per Enric Lluch i activitats de comprensió lectora.

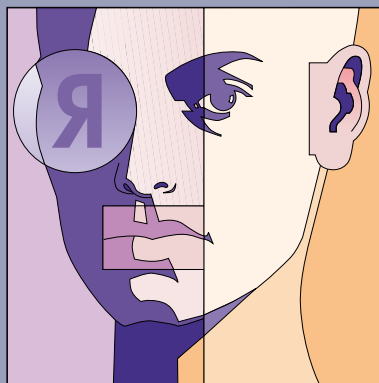
LA SEDUCCIÓ DE L'AVENTURA

L'any 1986 apareixia a la ciutat d'Alzira una nova editorial disposada a convertir-se en el referent per a la producció literària feta en la nostra llengua. Es deia Bromera, i els inicis d'aquella aventura van estar plens d'incerteses. Al capdavant, el que li passara a l'empresa nouvinguda depenia molt de dos factors externs, clau per a la pervivència no sols d'una editorial sinó de tot un sistema literari. D'una banda, hi havia ja prou lectors en valencià per a assegurar una producció constant i «normal», com pretenien els nous editors? I, de l'altra, podien els nostres escriptors arribar a ser «populars», com a mínim per a assegurar unes vendes satisfactòries?

Aquell mateix any, i entre els primers llibres que arribaren a les llibreries amb el segell de Bromera, aparegué *L'últim roder*, una novel·la del suecà Josep Franco que responia, tot d'una, a les dues preguntes anteriors. El llibre es va convertir prompte en un autèntic fenomen de vendes i l'autor, que no era un desconegut, passà també a ser un dels escriptors valencians més llegits. L'èxit de *L'últim roder* l'ha fet arribar a la 29a edició, i va ser decisiu perquè Bromera poguera iniciar amb bon peu

El retrovisor

JORDI SEBASTIÀ

el camí que l'ha convertida en l'editorial de referència per a la nova literatura valenciana. En certa manera, doncs, el destí de la novel·la de Josep Franco i el de l'editorial anaren de la mà.

Què tenia *L'últim roder* per fer que el públic l'acceptara així i encara avui continue fent-ho? La novel·la narra les aventures d'Eugeni *el frare*, un jove

JOSEP FRANCO (Sueca, 1955) és un dels escriptors més coneguts i llegits del panorama literari actual. Entre les seues obres figuren algunes premiades amb guardons prestigiosos com l'Andròmina, aconseguit amb la seua primera novel·la *Calidoscopi*, el Ciutat d'Alzira, amb *Les potències de l'ànima*, o l'Enric Valor amb *L'enviat*. A més, obres com *L'últim roder* o *El manuscrit de mossén Gerra* s'han convertit en èxits editorials i han servit perquè molts joves s'iniciaren en la lectura en la nostra llengua. Un treball lingüístic acurat i una gran agilitat narrativa caracteritzen el treball literari de Franco.

d'origen incert que és abandonat a la porta d'un convent de la comarca de la Ribera i que, després de criar-se amb els frares, haurà d'abandonar-lo a causa de les desavinences amb un prior tirànic. Després de vagar d'ací cap allà, Eugeni retornarà als escenaris de la seua infantesa convertit en un bandoler, amb certes ínfules revolucionàries i un mal d'amor al cor que finalment li costarà la vida.

L'acció de *L'últim roder* se situa en el convuls segle XIX espanyol, en escenaris que van des de la comarca de la Ribera, on comença i acaba la novel·la, fins a la ciutat de València i Andalusia, on té lloc la conversió del jove Eugeni en roder. Els fets històrics —la desamortització, la *Gloriosa*— hi apareixen com un decorat de fons, difús, que ni els protagonistes arriben a conèixer bé i que en cap moment s'apodera de la trama, àgil i dinàmica. *L'últim roder* ens mostra un Josep Franco capaç d'escriure ni més ni menys que una novel·la d'aventures, i de fer-ho amb un llenguatge tan treballat que a penes planteja cap dificultat, fins i tot per als lectors no acostumats a llegir en valencià. Calia una novel·la així per a demostrar que l'aventura de Bromera, amb tot el que implicava per a la nostra literatura, i en definitiva per al nostre poble, era possible.

L'ÚLTIM RODER. JOSEP FRANCO. BROMERA, 1986.

Al pot menut
hi ha la bona
confitura

El setmanari del País Valencià

EL PUNT

Amb la
Cultura

Bancaixa

Si no és bo per a tu,
no és bo per a nosaltres.